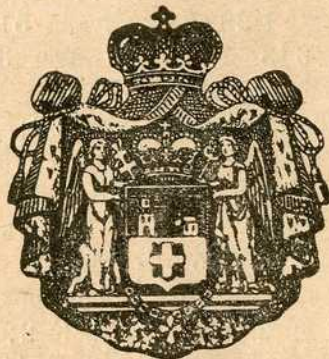

СРПСКИ СИОН

Год. XIII

Број 10

ЗВАНИЧАН ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ И ЈЕРАРХИЈСКО-ЦРКВЕНЕ СТВАРИ
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

ВЛАСНИК

Њ. Светост Српски Патријар Георгије

УРЕДНИК

Протојереј Димитрије Руварац

У Ср. Карловцима у суботу 31. маја 1903.

ЗВАНИЧНО.

Рукоположени:

Његово Високопреосвештенство Г. Епископ Бачки *Митрофан Шевич* благоизволео је на замолницу Његове Светости Преузвишенога Господина Патријарха српскога **Георгија** дана 15. (28.) маја о. г. у манастиру Беоцину јерођакона Викентија Себишановића из манастира Јаска рукоположити за презвитера-јеромонаха; а истога дана пак рукоположити свршеног богослова Илију Аћимовића из Мирковаца за ђакона, а по том дана 16. (29.) маја за презвитера, који је одређен за администратора парохије у Маркушици.

Годишњи Извештај

који је поднео епарх. школ. одбор будимски, о подручним срп. прав. народним школама, Школском Савету.

У будимској епархији било је 1902. год. 8699 мушки и 8529 женски, свега 17228 срп. прав. душа.

Деце од 3—6 год. било је 513 муш. и

527 жен., свега 1040. Од 6—12 год. било је 790 муш. и 818 жен., свега 1608.

Од деце, која су обвезана свакидашњу школу да походе било је опрштено због телесне и душевне мање 5 муш. и 7 жен., свега 12; због похађања туђе школе 30 муш. и 21 жен., свега 51; због удаљености 9 муш. 22 жен., свега 31; због похађања више школе 4 муш. и 4 жен., свега 8. Свега је било опрштено 48 муш. и 54 жен. Укупно 102 деце.

Према томе требало је да је свакидашњу школу похађало 742 муш. и 764 жен., свега 1506 деце.

Уписало се пак у свакидашњу школу у I. р. 252 муш. и 302 жен., свега 554; у II. р. 188 муш. и 174 жен., свега 362; у III. р. 155 муш. и 147 жен., свега 302; у IV. р. 101 муш. и 92 жен., свега 193; у V. р. 22 муш. 28 жен., свега 50; у VI. 13 муш. и 6 жен., свега 19. Укупан број уписане деце износи 731 муш. и 749 жен., свега 1480.

Из овога се види, да је похађање школе било, да се боље пожелити не може, јер од 100 за школу способне деце само 2 нису дошли у школу. И ако је у Барањској жупанији, где је велика већина срп. прав. школа, похађање школе у опште добро, јер просечни

број је 92.77 % ; то ипак је у срп. прав. школама куд и камо бољи одношај, пошто 98.27 % деце похађају школу.

Од уписане деце ишло је у I. р. 37.43 % ; у II. р. 24.46 % у III. р. 20.41 % у IV. р. 13.04 % у V. р. 3.37 % у VI. р. 1.29 %.

Испит је полагало 644 муш. 643 жен., свега 1287 ; за прелаз је оспособљено 542 муш. 545 жен., свега 1087 ; уредно је ишло 562 муш. 553 жен., свега 1115 ; неуредно је ишло 169 муш. 196 жен., свега 365 ; без наставе је остало 25 муш. 44 жен., свега 69 ; друге вере је било 4 муш. 11 жен., свега 15 ; назарена није било ни једног ; боловало је 68 муш. 82 жен., свега 150 ; умрло је 2 муш. 5 жен., свега 7.

Деце од 12—15 год., дакле за повторну школу било је 338 муш. и 382 жен., свега 770.

Од ових је било опроштено од похађања повторне школе, због телесне и душевне мане 2 муш., свега 2 ; због похађања туђе школе 15 муш. 19 жен., свега 34 ; због удаљености 5 муш. 5 жен., свега 10 ; због тога што су на занату или у служби 27 муш. 13 жен., свега 40 ; због похађања више школе 9 муш. 6 жен., свега 15. Свега је било опроштено 58 муш. 43 жен., укупно 101.

Према томе треба ли су 280 муш. и 339 жен., свега 619 похађати повторну школу.

У повторну школу се уписало : у I течај 104 муш. 129 жен., свега 233 ; у II течај 87 муш. 107 жен., свега 194 ; у III. течај 75 муш. 93 жен., свега 168. Укупно се уписало 266 муш. 329 жен., свега 595 деце.

И код похађања повторне школе видимо, како срп. прав. деца у овој епархији вредно иду у школу, јер је и повторну школу похађало 96.12 % од оне деце, која су била обвезана да иду у школу, што је, кад се узме у обзир, да повторну школу скоро свуда рђаво похађају, особити знак свести код нашег народа у овој епархији.

Од деце, која су повторну школу похађала, полагало је испит 200 муш. и 250 жен., свега 450 ; за прелаз је оспособљено 171 муш. и 203 жен., свега 374 ; уредно је ишло 127 муш. и 146 жен., свега 273 ; неуредно је ишло 139 муш. и 183 жен., свега 322 ; без наставе је остало 14 муш. и 10 жен., свега 24 ; друге вере је било 2 муш. и 4 жен., свега 6 ; назарена нема ; боловало је 3 муш. 6 жен., свега 9.

Месни школ. одбори су пријавили полит. поглаварствима, од деце, која неуредно иду у школу, месеца октобра 117 муш. 174 жен., свега 291 ; новембра 84 муш. 82 жен., свега 166 ; децембра 33 муш. 32 жен., свега 65 ; јануара 51 муш. 57 жен., свега 108 ; фебр. 35 муш. 30 жен., свега 65 ; марта 37 муш. 47 жен., свега 84 ; априла 48 муш. 51 жен., свега 99 ; маја 51 муш. 69 жен., свега 120. Укупно је пријављено 456 муш. 542 жен., свега 998 деце.

Политична поглаварства су у месецу октобру опоменула 99, казнила са 1 К 8, са 2 К 4 ; у новембру опоменула 53, казнила са 1 К 5, са 2 К 2 ; у децембру, опоменула 21, казнила са 2 К 1 ; у јануару опоменула 60, казнила са 1 К 2 ; у фебруару опоменула 22, казнила са 1 К 2, са 2 К 1 ; у марту опоменула 18, казнила са 1 К 3, са 2 К 2, са 4 К 2 ; у априлу опоменула 21, казнила са 1 К 7, са 2 К 2 ; у мају опоменула 24 казнила са 1 К 8.

Свега је издато опомена 318, кажњено са 1 К 35, са 2 К 12, са 4 К 2. Укупно 318 опомена и 49 казни.

Када се број опомена и казни сравни са бројем пријављене деце, онда се види, да полит. поглаварства ни близу не врше тако у овом погледу своју дужност, као што то чине месни школ. одбори са пријавама и да опомене, па и казни немају жељена успеха. Кад је време пољских радња, онда деца више изостају, иначе их родитељи уредно шаљу у школу.

Новац, који је од ове глобе примљен, употребљен је на школски фонд, и на књиге сиротој деци. Књига и потребну опрему, имало је 1396 деце.

У некојим местима владане су заразне болести. Тако је у Вемени и Пешти било шарлаха, у Илочцу и Шумберку осне ; у Бремену инфлуенце ; у Липови дифтерије ; у Маишу и Сентаandreји кашаљ ; у Дарди очња боља. Због ових болести биле су школе затворене у Пешти 1 месец дана, у Бремену и Липови по 10 дана.

Од трахома је патило 11 деце.

У Помазу су велепоседници Петар и Веселин Лупа о свом трошку наиздали нову школу у вредности од 3500 К.

У 18 цркв. оп. су извршене оправке на шк. здању, веће оправке су учињене у Чипу, где је за 900 К измењен кров и прозори. У 24 цркв. оп. нису никакве оправке чињене.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

На учит. станџвима извршене су оправке у 19 цркв. оп. а у 23 нису. Намештаја и учила набављено је у 6 цркв. оп., у 36 није ништа набављено.

Од учитељских снага, изабрани су за сталне: Милан Марјановић у Дарди, Светозар Печурлија у Херцег Суљошу, Светозар Раданин у Будиму, Сава Канурић у Шиклушу.

За заменике су постављени: Радослав Кућанчанин у Бану, Теодора Радићева у Батосеку, Персида Недићева у ДНани, Александра Мрковачка у Вел. Будмиру, Петар Парабак у Липови, Зорка Брзакова у Ланчугу, Катарича Теларовић у Виљану, Катица Маширевић у Моноштору, Цветко Ђићић а за тим Софија Маглић у Шумберку, Богољуб Прњаворовић у Срп. Гарчину, Вукосава Туцаковић у Салки, Гордана Костићева у Срп. Хидошу, Христина Јовановићева у Сентандреји, Софија Станковићева у Чицу, Ирина Петровићева у Чобанцу.

Умрли су: Петар Берић учит. у Сентандреји и члан епарх. школ. одбора, Петар Парабак заменик у Липови, Смиља Добродолска учитељица у Моноштру.

Умировљен је Ђорђе Сабадош, учитељ у Медини.

У 25 цркв. оп. су учитељи уредно примали плату, у 17 неуредно.

Месних учитељских зборована нема, а ни срески учитељски збор није ове године одржан због сиромашног стања цркв. општина.

Месни школски одбори су држани 112 седница са 314 бројева. Просечно долази на једну седницу 3 записничка броја.

Декрет је издан двојици учитеља а дисциплинарно је поступљено против једног учитеља у два маха, а оба пута је од оптужбе ослобођен.

Највише бриге је задавало овом одбору та околност, што су још на доста учитељских места били неспособљени учитељи постављени, те су не само жупанијски управни одбори скоро не престано тражили, да се ови неспособљени учитељи уклоне, већ је и само вис. министарство захтевало, да се свуда оспособљена лица поставе.

Одбор овај је и овом приликом многа учит. места привремено попунио учитељицама, и тиме је толико успео, да сада у епархији целој има још само 5 учитељских места, где неспособљена лица делају. Одбор је овај то

могао само тако да изведе, што је добијао припомоћ из фонда св. Саве, и то је добио 1426 К мањка из лањске године и 2982 К за 1901|2 шк. годину.

Од вис. нар. цркв. сабора, који се год. 1892 састао, умолио је овај одбор сталну годишњу припомоћ од 8858 К 94 филира за школе у овој епархији, као и 3000 К за зидање школске зграде у Дуна Пантелији, где је школа од преке потребе.

Један мали извор за потпомагаше сиромашних школа нашао је овај одбор и у приходу од „Српских школских жигица“, које фабрикује Адам Рајснер у Осеку, и који редовно шаље обрачун о истима.

НЕЗВАНИЧНО

Автономија.

Д. Р.

(Свршетак.)

Пошто дакле IX. зак. чланак од 1868. не признаје источно-православној цркви њен епископални карактер, него је народном црквеном сабору, у ком је 50 световњака а 25 свештеника, предао тако рећи неограничено право и у цркви; а саборско устројство од 14. Маја 1875. не даје опет сабору оно право, које му је IX. зак. чл. признао, него је државна власт све конце задржала у својим рукама тако, да сабор без њеног одобрења не може ништа учинити: јасно је, да поред IX. зак. чл. не може бити говора о автономии црквеној, а поред саборског устројства од 1875. о автономии народној.

С тога и јесте несмислица говорити данас поред IX. зак. чл. од 1868. и саборског устројства од 1875., о некој црквено-народној автономии!

Поред њих, нема данас ни наша црква, нити наред автономии у црквено-народним стварима.

Ово је така истина, да њу не види само слеп код очију Србин, или каква продана душа, која се и продала да може пакостити своме народу тиме, што га подржава у варљивом санку, да он има

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

црквено-народну аутономију, односно да га одвраћа од спасоносног пута да до ње дође.

Истинити пак родољуби српски, којима је подједно стало и до своје цркве и народа, дошли су до увиђења, да и наша црква и народ поред IX. зак. чл. од 1868. и саборског устројства од 1875. пропада, и остане л још неко време данашње стање, да ће доћи до банкротства и у цркви и код народа.

Синоду су везане руке, а и сабору су везане руке, а и једнима је и другима везао руке онај Грујићев „трећи“, који је јачи и од синода и од сабора. А што је јачи, крив је и синод, а крив је и сабор.

Синод је крив, што није као што рекосмо у своје време т ј. кад је изнешен пред угарски сабор законски предлог IX. чл. настојао, да се у њему призна његово право, и што није при грађењу саборског устројства 1874. знао извојевати себи ако не већа, а оно бар онака права, каква је извојевала 1869. румунска јерархија.

Сабор је пак крив, што се одмах по потврди IX. зак. чл. од 1868. завадио са својом јерархијом, и то да би због шта, већ због питања о председништву, на што је после вишегодишње свађе, утрошеног и времена и новца, пристао и сâм, и терајући на црквеном сабору политику, дошао у процеп, да пристане 1874/5. на онакво устројство, какво му је кр. повереник поднео, односно министар председник барон Венкхајм поткресао по добро, у место да је као што је радио румунски сабор, у првом своме заседању у споразуму са јерархијом изградио своје уређење црквено-школско, за што је у то време била онако подесна прилика.

С тога, код Румуна и иду ствари својим током, и код њих нема оних трзавица, што их је наша црква и народ претурио овамо од 1869. до данас, а у којима се и данас налази.

Ми пак, држећи испод свог достојанства, да се угледамо на Румуне, са својом политиком и саборисањем, које нас је стало стотинама хиљада, а да и не

рачунамо пропуштено време, титрајући се са светињама црквеним и животним интересима црквеним, и допуштајући које каквим ветропировићима да на њима говоре дугачке говоре о својим исправцима на исправке; дотерасмо дотле, да утоке на решења наших највиших црквено-народних власти решава кр. угарски министар председник, односно да их може и уништити, а по пракси од 1875. и изменити.

За данашње дакле наше јадно стање, крива је подједнако и јерархија и народ. Једно другом не може с основом ништа пребацивати.

А не може пребацивати с тога, што су у своје време обоје били кратковиди, те отимајући се тобоже о власт и превласт, тераше воду на воденицу оном Грујићевом „трећем“, који имајући сада и сувише воде за мељаву, у стању је да нам меље брашно како хоће.

И ми поред свега тога, још ни дан данас не ћемо да видимо где је корен злу, него се између себе кољемо, гложимо о ситницама, гонимо и један другог прогањемо и гледамо прилику да се само што боље осветимо, а не видимо јадници, како нам и црква, и школа, и народ на све стране нагло пропада. За време тог нашег гложења, није чудо, што се странци врло много у нашој средини намножише, и што је толико српско имање у њихове руке прешло.

Вредни је свештеник инђијски г. Радослав Марковић, предузео, да извиди како стоји наш народ са имањем у иришком, ст. пазовачком и земунском котару, и док обзнани резултат свога испитивања, ужаснућемо се, док видимо колико туђинци имају земље у чисто српским селима!

Код нас се не данас, но овамо од 1871. т. ј. од потврде данашњег изборног реда народу јасно и гласно говори: народе, бирај само слободоумне посланике, ако мислиш добра и себи и цркви и школи, и народ је увек таким „родољубивим“ гласовима веровао и бирао врло често и оне, за које није никад ни чуо.

WWW.UNILIB.RS
УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

И од тога доба до „мајског сабора“ прошле године, већина и то грдна већина посланика бивала је што је исповедала слободоумна начела, а на „мајском сабору“ што је исповедала радикална начела, управо назови радикална, пошто се с правим радикалним начелима не долази и не може доћи до „безусловног благоволења владиног.“

Па шта су такве већине слободоумно-радикалне странке извојевале на народно-црквену саборима за то време?

Извојевале су саборско устројство од 1875., којим смо што рекао др. Светозар Милетић добили „укљештену аутономију“, а уз то 1895. „Уредбу о мировинском фонду за удовице и сироту децу српског православног свештенства у опсегу српске митрополије карловачке“ и „Мировинску уредбу за народно-црквене чиновнике и професоре“.

Ове две уредбе имају захвалити своју потврду Чика Стеви Поповићу, а остали закључци саборски и они силни законски предлози, лежали су и леже не потврђени у архиви министарској, да из ње не изиђу никад на видело.

Из овога се дакле јасно види, да није довољно имати само саборску већину, а у сабору „изгласити“ какав законски предлог, него да се за потврду ког законског предлога иште и нешто друго, а то је пристанак епископата, **а за тим пре свега, сабор мора имати поверења и код круне и код владе.**

Без тога је највећа бесмислица веровати, да је за потврду ког законског предлога довољна само саборска већина.

Поверења могу имати и код круне и код владе, и не само простог поверења, него и угледа људи од угледа и положаја, људи старији, умеренији, људи независни, којима се не може ни с које стране пребацити, да имају неке себичне цели што се заузимају за црквено-народну аутономију, а уз то људи који нису проносивати као политични партизани, и који не терају спрам владе опозицију.

Она права, што су народу дата у кр. рескрипту од 10. Авг. 1868. извоје-

вали су му уважене проте и свештеници, генерали, пуковници, виши и нижи официри, жупани, поджупани и нижи жупанијски чиновници, и остали угледни мужеви, што беху посланици на сабору 1864/5.

А што овамо од 1872. т. ј. од потврде данашњег изборног реда, не могу наши сабори ништа да извојују, сем онако укљештеног саборског устројства и 2 мировинске уредбе, односно да извојују потврду својих закључака, узрок је то, што су у сабору главну реч водили људи проносивати као жестоки владини опозиционалци. А сем њих су се за посланике већином бирали људи без икаквог угледа и знања, а не ретко и без осигуране ексистенције, те је с тога противницима слободнијих идеја лако било денунцирати на меродавном месту, како су ти људи опасни по државу, како они хоће да дочепавши се управе народних фондова и власти, узмогну што већу агитацију развити у народу против владе и државног уређења, те тиме осујетити потврду саборских закључака.

Да је код нас било мало више увиђавности 1892., те да се приступило претресу „Предлога за уредбу о устројству православне српске народно-црквене аутономије у области карловачке православне српске митрополије“, ил тако из потсмеха прозваном „јединственом статуту“; тадашња би саборска већина, у којој беше по доста угледних и упливних људи и код круне и код владе, ваистину и извојевала она права народу и цркви, што су у њему наведена, која им права не ће извојевати ни сто „мајских сабора“.

Ето, „мајски је сабор“ баш био попустљив, лојалан, учинио је оно, што не учини до њега ни један сабор т. ј. потписао је адресу и на мађарском језику; слушао и повиновао сваком мигу поверениковом и његовог секретара; с њима се о сваком наумљеном закључку претходно посаветовао и утаничио какав закључак да се донесе: па поред све хваљење „безусловне благонаклоности владине“, не извојева ни једну потврду

ма од једног свога закључка, поднесеног на потврду!

А не извојева је с тога, што се данас тешким жртвама долази до благоволења и поверења владиног.

Како се пак данас долази до њих, уверило се изасланство данашњег саборског одбора из уста сâмог председника кр. угарског министарства преузвишеног г. Коломана Села, који јој је приликом предаје преставке саборског одбора у погледу закључка саборског о управи манастирског имања, одговорио: „Ја имам обичај, са сваким у држави потпадао он ма којој вероисповести и говорио он ма којим језиком једнако праведно поступати — захтевам и очекујем од свакога становника ове државе, да буде у првом реду добар домољуб и добар Маџар. Верује — рече — и очекује да Срби из Маџарске ове његове назоре не само речима исповедају, него да ће их и делима доказати. У том уверењу може им обећати, да ће у њему наћи највећег доброжељатеља.

Ето, шта нам се и какав нам се данас услов ставља, ако смо ради да дођемо до благоволења владиног!

А што нам се може и што нам се такав услов ставља, томе смо такође ми сами криви.

У своје време (1869.), ми смо се дали од наших пештанских пријатеља — гроф Андраши је јавно рекао: „подајмо Србима црквену аутономију, па ће мирни бити на политичном пољу“ (ова се изрека данас од речи до речи обистинила, пошто наши радикали напустише политично поље, и бацише се на црквено-аутономно, оставивши Маџарима слободне руке за ширење своје државне идеје) — „натоциљати“ и завадити са јерархијом. Шта више, ми смо се први почели влади обраћати са својим тужбама против јерархије, што је она радо и весело прихватила, те је од тога доба и постала језичац на вази у завади између јерархије и народа, чинећи вештачки превагу час једној, час другој страни, према својим потребама и интересу.

У место да нам је постојећи закон светиња и да мушки свугди и сваком

приликом настојимо, да се закон и од горе и од доле почитује и извршује — наравно у том случају морали бисмо сâми пре свега строго придржавати се постојећег закона —; ми смо тако ниско пали, да се јавно поносимо са „безусловном благонаклоношћу владино“, која нам ту благонаклоност није ничим показала, сем ако ћемо њеном благонаклоношћу то назвати, што нам је после 5 година допустила држање сабора, с условом да се у њему сме само оно предузимати, што она допусти, и ком је спутала руке, да се не може маћи.

Ево се навршила година дана од последњег „мајског сабора“, и до данас поред све своје лојалности, напуштања политике, односно благонаклоности владине, као што рекосмо, не доби потврде ни један саборски закључак. А не доби га с тога, и не ће га добити све дошле, док прво сабор по обећању меродавника не загризе у „киселу јабуку“ т. ј. у градњу једностраног статута, ил као што радикали веле „аутономног уређења“.

С тога и није чудо, што смо удварајући се кр. повереницима и њиховим секретарима, да нам они испуне наше страначке жеље и интересе, изгубили сваки углед „горе“, где нас данас не сматрају ни за какву чињеницу, те се с нама већ тако по својој вољи играју и титрају, да нам намештају аутономне чиновнике и чиновничке просто својим посетницама!

Па кад овако данас стоји са нашом хваљеном црквено-народном аутономијом, поред IX. зак. чл. од 1868. и саборског устројства од 1875.; питамо сваког искреног српског родољуба: смемо ли и на даље гледати и трпети ово данашње наше јадно и жалосно стање у нашој цркви, школи и на народном пољу?

Смемо ли и на даље гледати и трпети, да нам наша јерархија буде спутана, те да јој се не дозвољава да врши она права, која су јој црквом предана, и која права врши и румунска јерархија у Угарској, и јерархија у Аустрији (Буковини и Далмацији), а пре свега, да сме годишње своје зборове држати, и у

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

њима се договарати о потребама своје цркве?

Смемо ли и на даље гледати и трпети, да нам једна по једна вероисповедна школа прелази у државне руке; да су нам толики учитељи осуђени да у случају болести и старости буду што-но-реч бачени на улицу, пошто нема за њих пензиона фонда, а да и не говоримо, колико и каквих би требало донети промена и нових установа на просветно-школском пољу?

Смемо ли и на даље гледати и трпети, да нам се држање сабора допушта по милости; да му се закључци не потврђују, а који се и потврде, да му се потврђују измењени; да му се спутује рад и слобода?

И ако све то можемо и смемо и на даље гледати и трпети; ми се „играјмо“ и на даље сабора и уживајмо у самообмани како ми имамо црквено-народну аутономију. Трошимо и на даље хиљаде на саборе. Свађајмо се и гложимо и на даље између себе и стварајмо што звучније програме, а онај Грујићев „трећи“ смејаће се и на даље и трти руке од радости, што се тако лепо умемо играти и забављати са Андрашијевом играчком!

Не ћемо л пак то, него хоћемо да и ми једном дођемо до истинске црквено-народне аутономије; онда нам не остаје ништа друго, већ да пре свега раскрстимо са странкама и страначким програмима, бар на црквено-народном пољу, да се сви спојимо у једну странку, да се измиримо са јерархијом, па да заједнички и слошки порадимо на онаквом устројству, од кога би имала користи и црква и народ.

А да се то постићи узмогне, мора се ако не баш искати укинуће IX. зак. чл. од 1868. и донашање другог законског чланка о признању црквено-народне аутономије за православне, а оно измена његова, која би се у том имала састојати, да се уз саборско право у њему призна епископалан карактер нашој цркви, а подједно и укинуће саборског устројства од 1875. и донашање новог устројства, у ком би тачно одређен био делокруг

синодски и саборски, а подједно и право врховног државног надзора.

А једно и друго мора се искати с тога, пошто уз њих и поред њих, не можемо и не ћемо доћи до истинске црквено народне аутономије.

Ако се за ових последних 34 године нисмо уверили, да се наша црквено-народна аутономија не да уредити на основу лутеранског устројства и политичних устројстава; онда смо ми народ достојан сажалења, ал подједно и народ, који нема будућности и који ће се свађајући се око неизведљивих звучних фразе и принципа, пропасти.

Оканимо се дакле једном са разним експериментима, од којих је до сада имао користи само онај Грујићев „трећи“, и не ослањајмо се сувише на IX. зак. чл. од 1868., него се ставимо што рекао Грујић на темељ сигурнији, т. ј. на наше народно-црквене установе, са којих нас не ће моћи нико стерати.

Није похвално ни за нашу јерархију, а ни за наш народ, што ми саборишући и радећи од 1864. на црквено-народној аутономији, не бесмо у стању уредити своје црквено-просветно-народне ствари.

Ал тако исто није похвално ни за угарску владу, што она није била у стању нагонити нас, да се једном уреде наше ствари, односно да је и сама настојала да се до тога дође.

Држава може и има своје државне интересе, ал се држава не може и не сме толико заузимати за исте, да допушта и трпи нездраве и неприродне одношаје, а подједно и ненапредовање и пропадање једног народа и цркве, као што је српски народ и наша црква.

Рекосмо отворено своје мисли о нашој црквено-народној аутономији, а што год рекосмо, рекосмо из чистог уверења и осведочења. И ако ко држи, да су наше тврдње и назори неисправни и погрешни, ми ћемо радо и весело саслушати и усвојити свачије оправдано мњење, ал се у напред ограђујемо против сваког извртања наших мисли,

О п и с

српских фрушкогорских манастира 1753. год.

Приопштио: Д. Р.

(Наставак.)

VI.

Шишатовцац.

Визитација манастирја Шишатовца, јузе начахом 25. Јунија 1753. года.

Обрјетохом да сего манастира Шишатовца храм јест Рождество пресвјатија Богородици, здатели јеромонах Теофил, бивши сеја свјатија обители игумен, и јего о Христје братија Иларион и Висарион монаси, јакоже и во свитције в љето 1720. изданом јавствуетсяја. В сем манастирје јест звоница каменаја, јејаже ктитор Г. обрстлајтнант Вук Исаковић, котораја звоница јест создата љета 1742. благословением Блажењешаго Патриарха Арсенија четвертаго, при игумену кир Викентиј Поповић, нињешним Архимандритом.

Ктитори сего манастира сунт: Г. капетан Трифон Исаковић, Г. обрканетан Јоан, и брат јего оберстер Јосиф от Монастерли, котори Г. оберстер здје во церковном притворје с љевија страни во гробницје положен јест. Такожде Г. обрстлајтнант Секула, и брат јего капетан Јефтан от Витковић.

Прочтохом брати полномошчни указ Них Висок. Арх. и Митр. Г. Павла Ненадовића.

Посљедует написание от Архимандрита до посљедњаго о Христје брата.

1. Архитандрит *Викентиј Поповић*, в первој визитацији писан, љет има 41. Родилеја у Пожаревцу, училсе книги у Вуковару код магистера Богића; неженилеја. Пришел в манастир 1728., и постриглеја того љета Окт. 6. чрез јерм. Григорија. Во степен дјаконства рукоположен 1734. у Северину Јунија 29. во храмје св. апостол Петра и Павла, а во свјашченство 1735. Апр. 18. у мон. Лешавинском во храмје введенија пресвјатија Богородици. На оба степена произведен рукоположением Симеона Филиповића, епископа Хорватскаго.

Во игуменство произведен 1739. Авг. 12. в карловачкој св. николајевској церкви, благословением свјатопочившаго Патриарха Арсенија четвертаго. Во архимандритство же Висок. Г. Павлом Ненадовићем здје во манастирје 1751. Маја 28.

В писании доста искусен, читати, појати

знает, писати от части. Литургију служит. Духовник јего Симеон јером. прибиноглавски, от јегоже цједуљу имат.

Чиное одјејание имјеет; книги: псалтир, катихизис, полуустав, свјатци, требник, регламент духовни, книгу о пришествии антихристовом, хиисторију за взјатие Јерусалима и Царјаграда, Квинту Курцију. Крест оковат со стопицом, позлашчен, камением и бисером искићен у футроли; 4 креста вратна с ланци. Епитрахил от червена кумоша ветх, стихар от беле дамашке са златними гранами. Надбедреник на рајхцајку везени образи со златом. Мотика винограда 14, шлива дрвета 800, винских хардова и ракијски 120 хакова, каца винских 3, у них хакова 150. В келии 2 кревета тишлерска с приличном постелом т. ј. јоргана 2, јастука 5, различних ветхих, алију једну, чаршава 2, душек један, љебета 2. Астал, умивалница ва јеј леген и ибрик от бакара. Икона дрвени 5, а стаклене 2. Фуруна зелена, 2 пара халина ношеђја.

2. Јеромонах *Георгиј Новаковић*, проигумен и духовник; љет имат 58. Родилсе у Бачкој в селу Парага; училсе книги здје код јерм. Јоаникија своего брата. Пришел во манастир 1702. а посриглеја 1706 Февр. 4. чрез јерм. Теофана. В дјакона рукоположен митрополитом Стефаном в карловачкој соборној церкви 1708. Авг. 6., во степен же свјашченства Христофором епископом бачким, тогда бившим администратором Архиепископата карловачкога, 1712. Ноемврија 21. у Н. Саду во соборној церкви во храмје св. великомученика Георгија. Писанија свидјетельствованаго немјеет. В писании искусен, читати, појати и писати добрје вједает. Литургију служит, духовник јего Јов здјешни јеромонах. Чиное одјејание имат. Книги: псалтир, 2 молитвослова, 2 октовха, часослов; леген и ибрик от бакара; астал, столица велика кожна, 4 столице тишлерске древјане, кревета 3, јорган, љебета 5, јастука 6, душек, чаршав, икона древјани 5, кандило от туча, љилим ветх, алија ветха, пар халина зимских черних, трапезник, 4 пешкира, фуруна зелена, винских судов 90 хакова, ракијских 20, 5 каца у коих 185 хакова, 15 хакова вина, 4 ракије. Винограда 20 мотика, шлива дрва 500.

3. Јеромонах *Јов Ивановић*, родилсе у Сомбору, љет имат 65, книги училсе здје с манастирје код духовника Евсевија, женилсе и со женоју жил 30 љет. Сина 2, оба оженена имат,

Ђиру и Тому, пребивае Ђира у Иригу, а Тома у Стејановци. Мирским попом бил, рукоположен во дјакон Христовором, епископом бачким, тогдa бившим администратором Архиепископата карловачкаго 1711., мјесеца незнае коего у Карловци у соборној цркви св. Николаја. В степен же свјашченства епископом Никанором Мелетиевићем крушедолцем 1713. 21. Дец. у Крушедолу. У селу Стејановци имал парохију, а сингелију от свјатопочившаго митр. Викентиа Поповића, идјеже совершавал парохију 27 љет. Пришел в монастир здје и постриглеја во иночески чин 1742. Јануарија 17. чрез Архимандрита Викентиа здешњаго. Писаниа от части разумјеет, читати, појати средње, писати помало. Литургију в саборје служит, чреду недржит старости ради. Духовник јего хажи Стефан Раковчанин, от јегоже и цједуљу имат. Чиновно одјејаније ветхо имат. Книги: требник и акатистар. Епитрахил от жуте свиле ветх. В келии: астал, чаршав от платна асталски, дрвену икону, кревет прост, 2 ђебета, 3 јастука. Винограда 6 мотика, шлива на Ремети пустари илочног доминума за 120 дрва; винских судова 20 хакова, ракијских 4 хакова, кацу от 24 хакова, вина имат 10 хакова, ракије хаков. Духовническују службу исполъае.

4. Јеромонах *Авакум Вукмировић*, родилсе у Иригу, љет имат 45, училсе книги здје у игумена Василија, неженилеја, пришел у монастир 1723., постригл јего игумен Василиј 1726. На степен дјаконства и свјашченства посвјашчен епископом ваљевским Доситеем Николићем, на дјаконство 15. Окт. а на свјашченство 16. тогже мјесеца 1730. у мон. Рибници, во храмје св. апостол Петра и Павла. В писани слабо искусан, читати, појати и писати средствено. Литургију служит, чреду держит, духовник јего здјешни јерм. Јов, от јегоже цједуљу имат. Одјејание чиновно имат. Книги: полууегав, псалтир; 2 пара халина, зимних и љетних. В келии: иконостас, 4 иконе дрвене, астал, на нем чаршав сукнен, 2 ђилима половна, 2 ђебета, штрозок, 4 јастука, 2 кревета; 12 пешкира и марама; винограда 12 мотика, шлива 150 дрва, винских судова и ракијских 50 хакова, 2 каце у коих 100 хакова, ракије 2 хакова. Имат једнога брата оженена Андреу у селу Черевићу. Житие четно и нрав имјеет.

5. Јеромонах *Јефрем Милосављевић*, љет имат 34, родилеја у Пакраду, книги училсе здје код

Јоаникија јеромонаха, неженилеја, пришел здје во монастир 1733. и постригле Јануарија 28. игуменом здјешним Василием. Рукоположен во дјаконство Симеоном Филиновићем, епископом хорватским 1736. Априла 24. у монаст. Лепавини во храмје пресвјатија Богородици. Во свјашченство тјемже епископом в тој цркви того љета, мјесеца тогже окончајушчагосја дне. В писани задоста искусан, читати, појати знае, писати слабо. Литургију служит, чреду держит. Духовника имат здјешнаго јерм. Јова, от јегоже цједуљу имат. Одјејание чиное имат. Книги: псалтир, каноник и часослов. В келии икону дрвену, астал на нем чаршав от платна, постелу спаваћу. Винограда 8 мотика, шлива 150 дрва, винских судова и ракијских 50 хакова, кацу и хардов велики у нима 60 хакова. Матер имат старицу от 85 љет здје в пръворје пребивае и промотрение о неј речени јерм. Јефрем имат. Нрав добр и житие честно водит.

6. Јеромонах *Пајсиј Мијатовић*, родилеја у Латјарку, љет имат 35, книги училсе у том Латјарку код попа Крсте, женилеја, со женоју жил 4 љета, мирски свјашченик бил, обаче парохију неимјел. Во дјаконство поставлен Висарионом Павловићем, еп. бачким, в Карловце у соборној цркви 1737. Окт. 26., а во свјашченство Георгием Поповићем, еп. темишварским 1738. Априла 23. во вишепоменутој соборној цркви. Пришел во монастир и постригле 1741. 29. Јунија чрез Архимандрита Викентиа. Блаженства, таинства и заповједи средне разумјеет. Читати, појати знае, писати помало. Литургију служит, чреду держит, на правило церковное ходит. Духовник јего здјешни јерм. Јов, от јегоже и цједуљу имат. Одјејание чиное имат и пар черних халина. Матер имат стару от 52 љет здје у пръвору пребивае, о которој јакоже и о нем проигумен Георгие промотрение имат. Сеј Пајсеј всја обшча с проигуменом Георгием имјеет.

7. Јеромонах *Данијл Старостовски*, родилеја на полској границје, у селу Илници, љет имат 40, училеја у селу Држи во Сабауш вармеђи во Хунгарији код магистра Василија, неженилеја, пришел здје 1741., а постриглеја 1742. Окт. 4. чрез Арх. Викентиа. Во степен дјаконства рукоположен еп. темишварским *Георгием Поповићем* 1745. Дек. 25., а во свјашченство Дек. 27. тим же еп. в карловачкој горној цркви, са благословением блаженопочившаго патриарха Арсенија

четвертаго. Таинства, блаженства и заповједи от части разумјеет, читати, појати и писати средствено. Литургију служит, чреду держит; службу еклисиарскују имат. Духовник јего здјешни јерм. Јов, от јегоже цједуљу имат. Раси неимат, камилавку имат. Книги: мјесејаслов, псалтир. В келији кромје постели ничто же имјеет. Винограда новонасаждена 6 мотика, винских и ракијских судова 24 хакова, кацу от 15 хакова. От фамилии незнает, имат ли кого.

8. Јеромонах *Христофор Михајловић*, родилеја у Херцеговини, в селу Лазаревцу, во епархии захолмијској, стар 33, книг училеја в Новом Саду при Атанасији магистре, постриглсе у мон. Троици 1732. чрез Антониа, овија обители јеромонаха. Во степен дјаконства поставлен еп. бачким Висарионом Павловићем в Сегедину в храмје св. Георгија 1736. Апр. 23., во степен свјашченства еп. захолмијским Г. Филотеем 1741. Авг. 15. во мон. Пиви, во храмје усенија пресвјатија Богородици. Писанија свидјетелствованаго неимјеет от епископа да јест свјашченик. Пришел здје (избјегом от тиранскога зла) 1747. Ноемврија 8. В писании слабо искусан. Читати, појати и писати знает. Литургију служит, чреду держит. Духовник јего јеромонах здјешни Јов. Чино одјејние имат и један каноник. Епитрахил от алаже. В келии: икона дрвених 3, астал, кревет с постелом, ћилим, ћебе, 2 јастука. Винограда 6 мотика, шлива младица 100 дрва, винских и ракијских судова 30 хакова, кацу от 35 хакова. От фамилии никого неимјеет.

9. Јеромонах *Дионисиј Сантовчевић*, родилеја у селу Чалми, стар 27. Книги училеја здје во монастирје код намјестника Јефрема, неженилеја. Пришел здје во монастир 1738. Јулија 8.; тогж љета и мјесејца и дне постриглсе в чин монашески, чрез проигумена здјешнаго Василиа. Рукоположен во дјакона еп. темишварским Георгием Поповићем 1741. Дек. 25., во свјашченство еп. Јоаном Георгиевићем карансебишким. На дјаконство во соборној карловачкој цркви, на свјашченство здје во монастиру 1748. Јунија 3. Таинства, блаженства и заповједи церковнија от части разумјеет, читати может, појати сербски может, писати худо вједает. Литургију служит, чреду держит; духовника имат Јова јерм. здешнаго, от јегоже цједуљу имат. Одјејаниа чинаго неимат, книги никакових неимјеет. В келии имат астал и на нем чаршав вунен, а један от беа бјел. Крвета два тишлерска, ћебета 2,

ћилима 2, јастука 4 ветха, винограда 6 мотика, шлива дрва 70. Винских и ракијских судова 25 хакова. Од фамилии матер Марију, љет јеј 46 удата у Ердевику. Житија и нрав доброга.

10. Јеромонах *Соброуниј Поповић*, родилеја у Славонији у селу Кобашу, љет 26. Книги училеја у Пакрацу код Јоана Веселиновића. Пришел здје во мон. 1738. Постригалсе 1740. Окт. 4. чрез јерм. Филипа врдничкаго. Во степен дјаконства рукоположен еп. темишварским Георгием Поповићем в Карловцје во храмје св. ваведенском 1745. Дек. 28. благословением свјатопочивнаго патриарха Арсениа четвертаго. Во степен свјашченства свјатопочившим Арх. и Митр. Исаијем Антоновићем в томже храмје 1746. Маја 18. тогда бившем еп. арадским. Таинства, блаженства и заповједи церковнија средствено вједает, читати может, појати сербски знает, писати средње. Духовника имат Јова јерм. здјешнаго, от јегоже и цједуљу имат. Одјејанија чиновнаго имјеет, книги: псалтир, десјатословие и полуустав. В келии: астал на нем чаршав вунен, кревет со постелом монашеском имат; винограда 3 мотике, шлива дрва 100; винских судова 20 хакова, кацу от 20 хакова. От фамилии једнаго стрица Михаила у Шлавонији во епархии пакрачкој. Житија и права доброга. Литургију служит, чреду держит, на правило ходит.

11. Јеромонах *Димитриј Станисављевић*, родилеја у Никшићи, 75 љет; училеја во Херцеговини у монастиру св. Луки код јерм. Симеона. Во степен дјаконства поставлен рукоположением Герасимом еп. Херцеговачким, в мон. св. Луки 1695. Окт. 18. Во свјашченство же поставлен тимже епископом в тојже цркви 1701. Окт. 18. В писании слабо искусан, читати, појати, писати слабо. Литургију неслужит, причашчаејеја, духовник јего Јов јерм. здјешни. Одјејанија монашескаго чиновнаго неимјеет. Полуустав и требник имат. Епитрахил от черне свиле стар, више ничто. Пришел здје 1751. От фамилии никого от сродних, кромје једнаго синовца јеродјакона Саватија во мон. Беочиње.

12. Јеродјакон *Василиј Теодоровић*, родилеја в Бјелградје, љет 20. Книги училсе в Карловцје код Петра Рајковића магистра. Пришел здје в монастир 1750. Постриглеја того љета Маја 8. чрез Арх. Викентиа. Во степен дјаконства, рукоположен 1751. Дек. 25., в карловачкој соборној цркви Висок. Митр. Павлом Ненадовићем. В писании искусан, читати, писати, појати из-

рјадно. Литургију служит, духовник здјешни јерм. Јов, от јегоже и цједуљу имат. Пребивае при Арх. Викентии.

13. Јеродјакон *Мојсеј Поповић*, родилсе у Сотину, љет имат 19; книги училеја в Вуковару у маистра Григорија. Пришел здје во мон. 1742. Апр. 25. Постригалеја 1750. Маја 5. чрез Арх. Викентиа Поповића. Во степен дјаконства рукоположен Висок. Митр. Павлом Ненадовићем 1751. Апр. 21. в Карловци во долној церкви. Читати знае добро, појати такожде, писати средне. Литургију служит често, духовника имат јерм. Јова здјешнаго. Пребивае при проигумену Георгију. Одјеланија чинаго неимат. От фамилии матер, више никого. Житиа и права добраго.

Јеромонаси, дјакони и монаси, котори чинаго одјеланија неимјејут сиј сунт посљедујушчи:

1. Данил јеромонах
2. Дијонисиј „
3. Димитриј „
4. Василиј јеродјакон
5. Мојсеј „ , којима су заповедили да набаве нужне хаљине, а подједно и 6 мантија за цркву.

Написание братии изшедших из манастира посље 1740.:

1. Теодор, јерм. изшел 1747., ниње обрјетаетеја в Хорватској у мон. Марчи, за узрок, понеже принужден бил от пустахија јешче бивши мирски вјенчал четврти крат јединаго човека у Радинци, и за сие погрјешение Василиј Бркић* искал от јего 20 дуката, и тогда избјегл јест.

2. Алексиј јерм. изшел из манастира 1751. незнаемо коего ради узрока, ниже знајут гдје ниње обрјетаетеја.

3. Теодосиј јеродјакон изшел посљедни крат (понеже много крат изходил) 1749. и скитавнисеја које куда пристал у мон. Прибинуглаву, и отуду избјегал у Илок, и в манастирје францисканском илочком измјенил православнују вјеру, на римокатолическују.

Алексиј јерм. имал 6 мотика винограда, шлива 150 дрва, што примлено у общество, а Теодор и Теодосиј ничто нису имали.

Написание братии преставшихеја посље 1740. на посљедној визитации писатих:

1. Јеромонах проигумен Василиј, преставле 1742. Јунија 17., оставши јего виноград от 24 мотике и нешто шлива остало обществу и 540 ф., из которих за јего погребение и трошак у

* Василије Бркић, потоњи патријар.

обычных молениј, потрошено нешто, а прочее употреблено у окову јединаго јевангелија, јакоже подпис на јему гласит, и дато благопочившему г. патриарху 6 дуката, а бакар и прочее вешчи, т. ј. окована 2 мала креста, панагиар и остало у общество. Халине спаваће и носеће подељене неимушчим братиам.

2. Јерм. Мојсеј преставлеја 1744. Маја 13., остало по смерти јего 35 дрвета шлива, а што јего фелчер љечил, платил манастир за јего 35 ф.

3. Јерм. Висарион, преставлеја напрасноју смертију 1745. фебр. 8., остало по јего смерти 4 мотике винограда у обществу.

4. Јерм. Нестор, преставлеја 1746. Марта 28. остало по јего смерти 8 мотика винограда, 120 дрва шлива, 42 ф. готови новаца. Виноград дат и воћњак дјакону Василију, а новци употреблени справити в церкви 2 икони.

5. Јером. Исаја, преставлеја 1748. Окт. 8. Неимјел ничто.

6. Монах Никанор, преставлеја 1752. Јануарија 10. Остало по јего смерти 6 мотика винограда, 35 кошница, 10 хакова вина, 55 фор. готови новаца. Вино продато по 2 фор. Сви новци дати за шиндру, коего будут покрити манастир Петковицу. Наставиће се.

Правила

митрополита Вићентија Јовановића и Павла Ненадовића за протопрезвитере.

Приопштио: Д. Р.

(Наставак.)

2 Павел, Божијеју милостију православни Арх. Митрополит карловачки и т. д.

Честњејшему протопрезвитеру Н. Н., вједомо творим: како, понеже, аще и сунт многаја во епархии нашеј Сремској в црквах, свјашченствје и народје исправленија, устава, чиноположенија, наредби и добраго строенија требуюшчаја, обаче краткости времена ради на пространо устав изложити нам невозможно, овоже да во времени сем особливо потребнаја и к составленију тогожде устава главнаја надлежателства предузмутеја, нужда јест: того ради судихом в сљедујушчих пунктех зактевание наше и указ на вас саставити, и убо:

1. Јакоже устмено уже, тако и ниње писмено напоминаетеја, да како прочи протопопи, тако и ви с ними уговорите, гдје састанак

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

учинити, и в том изданаја протопопам и свјашченству правила предузмете, и јаке нужна, благопотребна и немимходна обрјашчете, особливо, и јаке паче мјери бити, или излишна судите, особливо на писмје нам, что скорше могли будете, предложите, и јешче что при церквах, свјашченствје и христијанех в закоње и званишчих неисправно, исправленија же требуюшчее познасте, не утаите, но от труда и подвига в том вам или свјашченству имущаго бити шчадјашче, но по совјести вашей нам такожде писмено докажете. И

2. За ниње и за всегда непреложно, да имате в својей протопопии церкви и парохие, на всјакоє љето четире крат посјешчати, приходити и добри позор дајати, ашче по издатеја имущих правилах и инструкции, особливо же уже благочестиво от свјатија церкви нашеја изложеном уставу, чин и звание своје водјат. А.

3. Понеже вједомо вам јест, како бивши при Архиепископии-служителие њеци разбјегошасја, ини же не имјевше воли прочее служити, отпустишасја, и за ниње неимјеем кого во епархију на милостињу викуталну послати: того ради јакоже вси протопресвитери, објешчашасја, должни јесте и ви нас послужити, и сего љета в својей протопопии на милостињу изити, и у жити, јечму, овсу, кукурузи, постном вариву и осталом плоду земном, и животних и прочих досјеє обичајних видех, милостињу от Христиан пописати, по прилагаемом здје формулару, и ашче вјашчше можете увјешчати их, да не само сад уписати се имущу, но и от прошедшаго љета. Јакоже из в коемждо сеље оставленија цједули лущче извјеститисја можете, решчанцију, јелико скорше могут привозет сјемо, знајушче сего двора скудост.

При том же, ашче гдје в протопопии вашей от живих или усопших, за молитву и благословение наше, с љубовију и доброхотством милостињу нам накормити можете, потрудитесја и подвигните усердно, о којих милостине давцех ми, ашче сарандари дадут, сарандаром, парусију парусиом, помен же поменом отслуживати, и молебствовать будем. Но и вам за труд ваш от всеја сеја (кромје обичнија от епархии) милостини, десетак објешчаем. Како и за виртуалну милостињу вами на ваш протопопијат писание здје прилагаем.

А јакоже по всејх прочих епархиах оби-

чај јест, и в сеј сремској бил, да и свјашченици от плодов своих земних, како у жити, јечму, овсу, кукурузи и прочих, тако у маслу за благословение и молитву својему архиереју милостињу дајут, тако и ви свјашчеником тоє напомените, да по једну вређју от плодов земних, и масла колико могут сјемо у двор принесут, от неимущих же и неимущесја. Во проходјеже сем вашем на милостињу

4. Должни јесте именем нашим всејм вдовим свјашчеником котори в протопопии вашей сут, остро приказати, да у монастыре сремске, гдје кто изберет жити, иду, и чин монашески на себе примут, от днеже приказа сего праздних их да сотворите, енурие их и приходов парохиаalnych (само да что до тога дне несобраша могут узети). А ви гдје сут у мјесту свјашченици, от куду сиј вдови исходити имут, свјашчеником прикажите, да онај тал, или част, которују вдовствујушчи их друг примал би, приемљут, и от того половину себје вземљут, другујуже половину нам вјерно и под совјестију издајут. Ашче же њест инаго свјашченика у мјесту, гдје сицеви вдови праздни и лишени енурие остајут, тако наредите инија, који сингелију неимут, да службу свјашченическују совершајут, и парохиију ону держат, от которија приходи да приемљут, и от тјех половину на нашу страну издајут, дондеже и они возмогут сингелију узети. Сие обаче за убогија и неимущија да разумјеетсја. Ктому же

5. При всјакој церкви протопопии вашей татора и пономара церковнаго (гдје њест) да наредите, но да будут они људие Бога бојашчисја, вјерни, и к ползје церковној ревностни, котирих имена и прозвишча нам да јавите, и такожде ашче би в том от кого противности јавиласја, нам огласите. Равно же и

6. Протоколе при всјакој церкви о раждаемых и крещаемых, о исповједујушчихсја и причашчајућих, о умирајушчих, о браку сочетаваемых, от парохиаанов своих с доми и домочадци их, свјашченици чино и постојано, да держат наредите и именом нашим прикажете, да ашче, јегда ми сами визитацију церкви предузвем, их, тако творјашчија необрјашчем, кази терпјети будут. Не менше

7. Опасно да испитуете свјашченики протопопии вашей принадлежашчија, како, и ашче правилно седм таин церковних совершајут; служат ли свјатују литургију во всја недјели

и празници и дни уставоположенија; и ашче што законопреступно обрјашчетсја, забележите. А

8. К рукоположенију готовјашчијасја дјаки, дјакони и младија сингелији неимушчија свјашченики, и ашче с сингелиом а невјежди сушчија, сјемо в резиденцију за обучение да послете, и прикажете им, да киждо (ашче нмјеет) десјатословие, литургиар, требник и катихисис свој, принесет со сабоју. А јакоже

9. Вјесте уже, да наредба учинена јест, здје в первих при резиденцији школе поставити, тако должни будете при ниъешњем проходу чрез протопопију разискати дати, гдје мале или велике граматике славенске, у кого, и колико их обрјетајутсја, и нам о том јавити. Такожде

10. Всакој церкви вашого протопопијата, ашче коего год буди монастира за милостињу кутиа обрјетаетсја, по повељенији сем нашем в напред да двигнетсе, и престанет на онај монастир проситсја. А при церквах, гдје видите да њеки приход бити может, устројте школнују кутију, и под вашу и церковнаго епитропа печат положите, Христианом препоручите, и увјешчајте их јелико усердьее можете, да милостињу школи дајут. Свјашченикуже, или ашче вјашче их будет, прикажите, да кромје сего у кутију прихода, настоит от Христиан како от умирајушчих, от сватова и свечара, милостињу школам усердствујут не само у новцу, но и у сваком плоду земном накрмливати и просити, которују вам да јављајут, ви же нарјажденим тугором школним издаете, равно како и из кутиах школних. Ашче ли би обрјелсја свјашченик неходајствујај о школној милостини, в великују немилост нашу падет, или ашче би таковују милостињу затајал, и неправду учинил, перви крат за всјаки новац, два должен будет, посљедиже и парохији својеја лишитсја. Не менше же

11. Во всјакое село протопопии вашеја приходјашче, должни јесте не само колико в коем селу домов находитсе распитати, и коегождо село домов суму особливо нам на писму јавити; Но

12. И во всјаком селу увједомитсја, којих домов отроци в школу ходити, и својим иждивением питатисја и кормити могут, которија имате по имену и прозвишчу у селу шпецифирати. Родители же их и сроднија, от страни нашеја јелико лучше увјешчати, да их

сјемо у Карловце приведут и намјестјат, како би от 1. дне грјадущаго мјесјаца Октоврија учитисја зачати могли. В конец же

13. Понеже соборно закључено јест, да не само в нашеј сеј Епархији сремској, но ни в прочих калогери страни не сушчи от под властију их ц. к. величества обрјетајушчија монастиреј, милостињу просити неприпустјатсја: Тако со сим повељеваем вам, а ви својим свјашчеником прикажите, да ни јединаго от сицевих страних, но ниже от наших монастиреј калугеров (котори вам или им свјашчеником наше писание неукажет, да сматрате на коликое времја издалосја јему) милостињу сабирати неприпустите, но в первих увјешчајте их, и јавите им сицеву заповјед нашу; Ашче же и то презрут и непослушајут из протопопии вашеја изити, да имате всјакаго таковаго сјемо в резиденцију нашу обучувана послати.

Равно тако и за сремске монастирожителе устав изложен јест, да нитко, бил он јеромонах, дјакон или прост монах в најближују варош, или село, много менше далше, без благословенија својега игумена и цједули из својега монастирја изити может. Того ради ашче таковаго калогера от фрушко-горских монастиреј, или ви, или вам подручни свјашченици в парохиах својих узрите от 1. дне по сем сљедујушчаго мјесјаца Септемврија, должни јесте цједуљу от јега искати, и видјети, ашче имјеет от својега игумена или намјестника јега допущение, и на коликое времја; при коем опасно смотрите, да она цједуља не будет у датуму, числу мјесјаца и лета подметна и поправлена, или преко термина изшедша. Ашче ли же неимјел будет цједули, в первих увјешчајте јега в монастир свој возвратитсја: Ашче же не послушает, то јега смјемо в резиденцију нашу равно обучувана послите, не взирајушче на лице, ни покусившесја дар пријати, или утајати битангу таковаго.

Которија горје изложеним начином описанија пункти тачно и без отложенија исполнити, и неждати повторенија указа. Прочија же јакоже 2, 6, 7, 10 и 13. всјакаго лета непремјено и непреложно, и о всем нам сво репорт дајати имате.

Дано в резиденцији нашеј в Карловце 17. Августа 1749.

М. П.

Павел Ненадовић с. р.

(Свршиће се.)

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

www.unilj.rs

Народни сабор од 1744.

Прилог за историју српских сабора.

Приопштио

Д. Р.

(Наставак.)

Пре него што се добило допуштење за држање народног сабора; морао је патријар Арсеније IV. Шакабента с првацима народнима у два маха да шиље депутације у Беч, које су се у њему подуже времена бавиле.

Исте су депутације шиљане, прво да се Арсеније потврди за патријарха, а за тим да се потврде народне привилегије.

Г. професор Милутин Јакшић у поменутих својим лекцијама, на стр. 29. је навео нека имена изасланика 1741., рекавши „па можда још који депутирт“.

И заиста, сем њиме наведених изасланика, били су још и ови: Симеон Филиповић, епископ Хорватски, Кирил, јеромонах гомирски, Арсен Зорић, капетан, Јован Ракић, Марко Муцул, Врето Костовић - Константинов, депутирт пештански.

О њиховом раду биће говора на своме месту.

На стр. 34. је г. Јакшић добро навео имена изасланика 1742., који су послати били у Беч ради потврде привилегија, а уз то су и друге народне и манастирске послове обављали.

На стр. 72. је г. Јакшић навео шта је ова депутација потрошила, и како наведен њиме рачун није у свему тачан; то ћемо овде у целости навести рачун исте депутације за време свога бављења у Бечу, из ког се може много што-шта увидети, а наиме како се долазило до потврда народних привилегија.

Исти рачун гласи:

Екстракт

Примание:

Что на облигацију клера и народа в заим на интерес на 100 ф. 6 ф. примисмо от Г. Јозефа Антона Хајзлера обриетност — омте — секретара први крат у Бечу по нашем 10. Дек. 1742. 6000 —

Паки от того г. секретара 1. Априла по рим. 1743. — — — 4125 —

Такожде 21. Јунија 1743. по нашем от сего секретара — — — 2100 —

Посље сего 28. Јунија 1743. от сего секретара — — — — 2100 —

Потом 1. Августа 1743. по нашем от г. Хајзлера — — — — 1000 —

Најпосље 25. Авг. 1743. такожде от г. Хајзлера — — — — 1000 —

от г. Хајзлера свега 16.325 —

Паки 1. феб. 1743. от г. Андреа Андрејевића, администратора јесмо примили — — — — — 189·06

Тако паки от јего Блаженства Г. Патријарха, што је г. Митрополит нишки Георгије Поповић, (потоњи владика темишварски) от долга нам положио — — — — — 140 —

От сего г. нишкаго за 5 дана што је почел у помошч коста давати 7·32

От г. обрстлајтнанта Рајка де Прерадовић за три привилегијска екстракта — — — — — 12·26

Паки от Блаженога г. Патријарха о пошаствији у Беч шчо је примљено 1064 —

По том от Г. Блаж. Патријарха примилисмо шчо је Оренгу агенту нашем у специфицирати трошак платил, јеже на обшчу страну издал — 400 —

Сума 18.138·04

Изда так

на различнија дари господствујушчим и прочим от канцелариах интима, Хофкригсрота и унгарскија, и тјем за обичнија такси, како сљедует:

1742. Нов. 20. Г. Колеру референдару от унгарскија канцеларији и г. Коху референдару от коморе, обоим пол центе кафе 63 ф. 5 кр., чоколаде 25 фунти и шећера 42 фунте, обоје 58 фр. 30 кр. во всем сума — — — — — 121·35

Нов. 30. обрстлајтнанту гвардие Бечке 4½ ф. кафе и главу шећера 7·58

Кеслеру Хофкригсроту и секретару Енешу, 5 хакова вина будимског 109·56

Секретару Коперу от коморе хаков вина — — — — — 21·40

Веберу Хофкригероту 4 хакова вина — — — — — 86·40
Хофкригероту Сепенбургу хаков вина — — — — — 21 40
„Дек. 22. Краљевском трабанту на новое љето — — — — — 4·12
„Дек. 23. обрстхофмајстеровим кортнером на ново љето — — — — — 3·—
„Дек. 31. Локаем и кочијашу Оренгенову на ново љето — — — — — 34·14
1743. Јан. 1. краличину лауферу на ново лето — — — — — 4·08
„Јан. 10. Генерал постсекретару Хајзлеру 15 ф. кафе — — — — — 15·—
„„Кирхнеру секретару хофкригеротском и Кенигсегову 15 ф. кафе и 12 ф. шећера — — — — — 21·48
„фев. 13. секретару Енешу 24 # на новое љето — — — — — 100·48
„фев. 16. Манагетову локају 1·25
„Марта 4. Оренгенову локају 42
„Марта 9. Шмолцпоху доктору јурис контрапротестацију монастирем сремским што учинил 6 # — — — — — 25·12
„Марта 16. Г. графу Карафи хофкоморе хаупткомисие презесу за дјела монастира сремских пол центе кафе и пол центе шећера — — — — — 83·16
„Марта 18. графу Баћани госпожи Канцлера унгарскога центу кафе и толико шећера — — — — — 165 24
„Апр. 4. Г. Веберу Хофкригероту 500 # орд. кремниц с кесом чини 2078 21
„„Канцелисту Хофкригеротском котори привилегију писал — — — — — 100·—
„Апр. 8. Манагетину писару у неколико крат дато — — — — — 62·51
„„Г. обердиректору осечком Фокту во дјелех монастира сремских објешчаних 100 # — — — — — 412·30
„Апр. 9. Колерову писару у два крат — — — — — 9·42
„Апр. 14. Грофа Баћани канц. унг. локаем и лауфером — — — — — 9·02
„Јунија 8. канцеларији унгарској за привилегијску конфирмацију таксу 304·—
„„унгарске канцеларије експедитору Кончеку 18 # — — — — — 74·15
„вице регистратору 6 # — — — — — 24·45
„„двема канцелистом две оригинал на пергамен-привилегије што писали 57·45

„„за печат 4 # — — — — — 16·30
„„канцелај динеру 2 # — — — — — 8·15
„„канцелај тирхитеру — — — — — 4·7 ¹ / ₂
„„за одјело оригинала, копие привил. конфирмације — — — — — 27·50
„„такса за декрет на конзилиум региум за публикацију — — — — — 6·—
„„канцелисту што преписал привилегију на конзилиум послану у Пожун 4·12
„Јун. 16. у плосхофу Хилдбургхаузенским кухаром, башчованом, лауферу и скелечиама — — — — — 12·44
„Јун. 20. унгарском референдару Г. барону Колеру 200 # и кеса 825 34
„Јун. 27. таксу за конфирмацију привилегијску канцеларији интими 150·—
„„екстра трошак тој канцеларији за одјело, печат и гајтан — — — — — 66·—
„„канцелара графа Салера секретару 12 # — — — — — 50·24
„Јун. 28. писару Салерову — — — — — 4·12
„„за плех на привилегију интима 1·30
„Јуна 28. таксу за конфирмацију привилегијску хофкригеротској канцеларији — — — — — 150·—
„„екстра трошак у ту канцеларију за одело и печат — — — — — 18·51
„Јун. 30. секретару унгарској канцеларији Колеру 24 # — — — — — 99·—
„„Паумону канцлај динеру от хофкригерота — — — — — 21·—
„Јулија 1. Секретару Енешу втори крат 50 # — — — — — 210·—
„„г. графа Баћани канц. унг. секретару — — — — — 25·12
„Јул. 3. г. Манагети референдару интима — — — — — 238# 999 36
„„Портишчајну, такожде тајном референдару, центу кафе и центу шећера јего госпожи — — — — — 150·—
„„футролу от плеха за привил. хофкригерота — — — — — 1·30
„„Хилепронтовим писаром и локаем — — — — — 8·24
„Јул. 15. паки по воскресенију Енешу секретару 12 ф. кафе и толико шећера, 6 ф. чоколаде — — — — — 31·45
„Јул. 28. у канцеларију интиму за видимацију интимах издатих за публи-

кацију привилегијску, и за печат по-	
влашчен — — — — —	16·48
„Септем. 20. Шчарнбергову лау-	
феру — — — — —	2.—
„за видимацију копие интимата	
хофкоморе за публикацију —	1.—
„Септ. 26. Оренгенову солицита-	
тору Шаермону у 2 крат 16#	66·36
„Шчарнбергову локају —	2.—
„у Оренгову дому јего сину, кћери,	
локају, кочиашу и слушкињам	42·51
„за пасош хофкригеротску таксу	3.—
„јагеру Хилдбургхаузену	4.7 ¹ / ₂
„духов. Партенију* милостиње	
	12·22 ¹ / ₂
„Септ. 28. у Пожуну г. конзи-	
лиару и директору Фабианковићу 12#	
и у канц. 6# — — — —	74·15
и тога пута бечкаго, администратор	
Андреевић потрошил на различнија	
дарци и трошак 6# — — —	24·45
„г. Оренгу от јего годишне плаће	
и на страну јего блаженства на парти-	
куларни собствени трошак во всем јесмо	
издали, како во предатој шпецифика-	
цији видитсе — — — —	2951·17
	10025·27

Екстра тога Архидјакон издал:

Солицитатору Оренгову Шаермону
12·36

Оренгеновој госпожи от сребра ма-	
лен сервис — — — — —	101.—
Г. епископу Симеону* у зајам	25·12
Хофкригерату Кеслеру кафе и ше-	
ћера — — — — —	25.—
Енешу секретару кафе и шећера	25.—
Коперу секретару от коморе кафе и	
шећера — — — — —	22·44
Царичиним ажиром о аудиенцији	4·12
Обристокфмајстера царичина ло-	
каем — — — — —	1·08
Г. Хофкригероту Веберу шећера и	
кафе, чоколаде и розолие — —	180·10
Агент Оренги издал хофкоморатом	
Коху и Тиеру, и министарским писа-	
ром, комердинером и на почту	400.—
	827·09

* Партеније Павловић, потоњи епископ посвећења.

** Симеону Филиновићу владици Хорватском и севе-
ринском.

Издаток.

За нашчампанија привилегији, и тјех екстратов видимацие:

Два екземплара прив. видимирасмо и дасмо пухтрукеру и Енешу секретару — — — — — 6·12

За преписивание хофкригерота конфирмации и за тјех 2 видимацие за пухтрукера и унг. канцеларији што је требавало — — — — — 7·12

Паки за видимиране из чега други видимирасмо — — — — — 1·08

Канцелисту унг. котори прегледал пухтрукерајское дјело, поправил и писал екстракт — — — — — 8·24

1743. Авг. 17. пухтрукеру Каливоди за 200 екземплара привилегији и екстракта што натруковао — 90—

Пухпинтеру за одјело тјех привилегији — — — — — 32·17

„Авг. 18. за 4 копие у канц. хофкригеротској што интима видимирани — — — — — 5·03

„Септ. 13. експедитору Конеску от унг. канц. што је 87 прив. и 100 екстракта видимирал — — — — — 206·15

„Септ. 20. сандук черн купусмо за ту потребу — — — — — 5·24

361·55

Издаток

што различним писаром јесмо за писание от 1. Дек. 1742. до 26. Септ. 1743. за различнија мемориали, промеморие, пажлоге, анхонге, ауфсаце, протоколе, реамбулацие монастира сремских и тјех документах протоколе рефутацији 9 злих пунктов, рефутације и реплике против доложениј г. владике Исаије арадскаго, протоколе ради Марче и доложенија за публикацију привилегији, што јесмо давали четирем дикастеријам хофканцлај, хофкригероту, унгарској канцеларији и хофкомори, такожде и особливо јеја кр. величеству, великом херцегу министерии и вејем министром, во всем јесмо на таковија издали — — — — — 146·25

146·25

Издаток

што јесмо от 1. Дек. 1742. до 26. Септ. 1743 за 10 мјесјаца долго за квартире у Граду, леополдшчоту стојећи, и за мобилие газдам и тандлером и их служителем в дискрециах издали — — 416·58
416·58

Издаток

што јесмо лекучером бечким и с даром издали — — — — — 561·34
561·34

Издаток

што јесмо на почту, шчафете, шпергелт и превоз издали — — — — — 184·35
184·35

Издаток

што јесмо на депутирскија служители: дјакона Марка, дјаке: Ивана и Трифона, адјутанта Стефана, стражменшера Војка, харамбашу Тодора, локаја Григорија, кухлјунга, кухарку, Сандлу на плату и проча — — — — — 284·24
284·24

Издаток

што јесмо на кухину на 14 душа, состојашчихсја депутацији, и тјех служителеј, окром гостију, за 10 мјесјаца долго, на пишчу, питие, дрова, свещу и прање потрошили — — — — — 2260·12 $\frac{1}{2}$
2260·12 $\frac{1}{2}$

Издаток

што јесмо на интересе г. генерал-постомтс-секретару Хајзлеру на новце позајмлене платили — — — — — 244·35
244·36

Назнаменование

колико који патриарха, общчаго клера и народа депутат в Бечу и на пут в служби обрјеталсја, како съедует:

Преосв. г. Павел Ненадовић, епископ карлшчадски и патриаршески генерал-викар от 15. Септембра 1742. до 15. Октобра 1743. — — — — — Дана: 392

Преч. г. Архидјакон патриаршески Јоан Георгиевић, такожде — — — 392
Г. Јона Кривжар, патриаршески секретар до 20. Дек. 1742. — — — 96
Благородни г. Арсен Вујић обрест-

лајтнант краини потијскија от 22. Јануара до 2. Маја 1743. — — — 100

Благородни г. Андреј Андреевић, администратор карловачки и постфервалтер Петроварадински от 8. Јануара до 13. Октобра 1743. — — — 285
1265 дана

Ови г. г. депутирти јесу примили:
Г. еп. Павел — — — — — 548·18
„ арх. Јован — — — — — 329·36
„ Арсен Вујић — — — — — 412·30
„ Андреевић администратор — 591·31
„ Јона секретар — — — — — 82·30
1964·25

От 26. Септемврија до 13. Октоврија 1743. одјелившесја от Беча даже до желаемаго пристанишча Нашега Карловаца, јесмо на путни трошак и на кочијаше, и на дар потрошили — — — 221·13
кухину и слуге — — — — — 2544·36
квартир — — — — — 416·58
Лекучером (ландкучером) — — 561·34
у готову депутирти примили — 1964·25

Паки што Архидјакон издал от 15. Септ. до конца Нов. 1742.:

на почту, шпергелт, дрва, свеще, вино и хлеб, како аусцигле гласе — 114·15
Формоном от Будима и у Бечу лекучером за Окт. и Нов. — — — — — 166
за квартире и слугам плате — — 86
от 15. Окт. до 26. путни трошак — — 90
на кухину за месеце Окт. и Нов. 211·24
6376·25

Екстракт

началног общченароднија депутацији бечкија хесапа за потврждение привилегијско, колико примила, и издала, како съедует:

Примили сут во всем — — 18.138·04

Издали же:

На различнија дискрецији и на страну Блаженаго г. г. Патриарха 10.822·09

За шчаптање и одјело и видимацне екземпларов привилегијских 361·55
Различним писаром издато — 146·25
Шчафете, пошчу, превоз, и шпергелт — — — — — 184·35
Интерес на новце позајмлене 244·35

Депутација на своје и гостију со-
држане, на квартире, кухињу и слуге,
кола, путни трошак и у готову што
јест примила — — — — — 6376·25

	18136·04
Примљено	18138·04
Издато	18136·04
неисходит	2.—

Наставиће се.

О

трајању мандата скупштинара и одборника.

Д. Р.

По §. 19. П. Б. кр. рескрипта од 10. Авг. 1868. „Скупштинари се бирају на 6 година. Сваке друге године иступа их, изузимајући оне, који су у одбору, једна трећина. — — — — — Таким начином поставша празна места попуњавају се у правилу сваке две године у месецу Јануару. —“

По §. 38. П. В. „Одборници се бирају на 6 година. Сваке три године, иступа коцком означена половина одборника, који опет изабрани бити могу.“

Како у кр. рескрипту нема спомена о потврди обављених избора скупштинара и одборника, од стране административног односно саборског одбора, а нема спомена с тога, што као што рекосмо у чланку: „О изашлимању изасланика конзисторијалног или административног одбора у црквене скупштине“ (в. 9. бр.), сабор није хтео да допусти рекурсе против обављених избора скупштинара и одборника, а међутим увукла се пракса, да се против истих избора може поднети рекурс и административном односно и саборском одбору, за чијим се решењима кад-кад и сувише дуго чека; пита се, да ли од времена изкоцкане трећине скупштине и половине одбора, до решења рекурса против изабрате $\frac{1}{3}$ скупштинара, односно $\frac{1}{2}$ одбора, може скупштина и одбор држати седнице, односно да ли могу у њима учествовати и искоцкани и решавати одређене им ствари?

На то питање ми одговарамо, да дотле, док постоји обичај да се могу рекурси подносити против обављених избора, у скуп-

штинама односно одборима имају право гласа и искоцкани скупштинари и одборници све дотле, док се не донесе решење правомоћно на поднесене рекурсе, односно не потврде новоизабрани.

За овакав одговор, ево и доказа.

Скупштина и одбор су перманентна тела. Њихов рад не сме трпети прекида због обнављања, и они раде своје послове са прописаним бројем скупштинара и одборника, без обзира да ли је њихов скупштински и одборски мандат истекао или не, и да ли су на њихова места изабрати други.

Они морају радити с њима своје послове с тога, што су они потврђени за скупштинаре и одборнике, а не могу их радити са новоизабранима, против којих је поднесен рекурс, те се и не зна, да ли они у опште и могу бити скупштинари и одборници, односно до њихове потврде.

Како се у нашим црквено народним установама у погледу трајања мандата чланова разних одбора, којима је одређени рок трајања мандата истекао, не налази никаквог одређења, сем у саборском устројству од 1875., у ком се у §. 21. вели, да овлашћење саборског одбора траје за цело време саборске периоде, а у сваком случају дотле, док га новосоставши се сабор избором других чланова не замени“; јасно је, да аналогно томе и мандат скупштинара и одборника, који су искоцкани, траје дотле, док их по данашњој пракси не замену потврђени од више власти новоизабрати скупштинари и одборници.

Чланови саборског одбора не подлеже ничијој потврди, по томе новоизабрати ступају у звање одмах по избору.

Новоизабрати пак скупштинари и одборници, подлеже по данашњој пракси потврди и тек се по потврди могу сматрати за праве скупштинаре и одборнике.

А да подлеже потврди, то се види из сваке седнице административних одбора.

Из извештаја о седници бачког административног одбора од 29. Априла (в. 9. бр. „Митрополијског гласника“) види се, да је у њој одобрен избор у више општина, где-где избор целокупне скупштине као у Сомбору, где-где пак $\frac{1}{3}$.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Да је таква потврда неоправдана и супротна закону; доказали смо у напред поменутом чланку у 9. бр. о. л.

Ну, пошто се она практикује, мора се иста пракса све дотле поштовати, док је саборски одбор не укине.

И сâм је припознати тумач наших црквено-народних установа г. др. Жарко Миладиновић у своме „Тумачу“ на стр. 143. рекао: „— — Према томе избором новог одбора има управљати *стари* одбор, који мора све донде вршити своју дужност, док нови одбор не наступи своју дужност. — — Најпосле посве је природно, да један орган дотле ради, докле га „други нови не замене. — —“

Нови пак скупштинари односно одборници могу наступити своју дужност тек по потврди избора, а дотле као што рекосмо врше скупштинско и одборско право стари скупштинари и одборници, па ма и искоцкани били.

Не би с горег било, да саборски одбор и о овом спорном питању донесе образложено начелно решење, како би се избегли неспоразуми, свађе и рекурси.

Писма

Јосифа од Путника, владике пакрачког, Стефану Станковићу, архимандриту ораховичком.

Прилог за новију историју црквену карловачке митрополије.

Приопштио

Д. Р.

Јосиф од Путник, архимандрит гргетешки, посвећен 12. Јулија 1808. за пакрачког владика, 1818. именован буде за администратора Арадске епархије, коју је администрирао све до свог именовања 1828. за темишварског владика, умро је у Темишвару 4. Новембра 1830.

Стратимировић митрополит је волио владика Путника, и с њим је неколико пута ишао у Беч ради црквених ствари.

За време администрације арадске епархије, а и пре тога, чим би се владика Путник кренуо из свога двора, писао би своме синку Станковићу, потоњему митрополиту.

У библиотеци српске новосадске гимназије, у заосталој и наслеђеној збирци Ђорђа Рај-

ковића, налази се више (29) писама Путникових Станковићу.

Ми ћемо из њих навести овде главнија места, која могу послужити као исторична грађа за новију историју црквену карловачке митрополије.

Ну пре тога ћемо да проговоримо коју о избору Стефана Станковића за архимандрита ораховичког.

Владика Путник је поднео 15. Јунија 1818. митрополиту Стратимировићу, следећу молбу за Станковића:

„Ваше Превосходителство, милостивјеши Господине!

Јегда аз милостију и благоволением Божијим на престол Архијерејски богоспасаемија Епархији, Пакрачко-Славонијскија возведен бити удостоихсја, тогда убо подражаја изрјадному Превосходителства Вашего примјеру, все старание моје тамо обратих, јеже лице и честним живота поведением, и вјежеством отличное изобрјести, по мудрому начину Вашего Превосходителства воспитати, и јелико сили и вјежество моје дозволат, тако приуготовити, что би оно своим временем при повседневном собственем својем усавршенствованији, и мње самом в дјељех Епархијалних на помошч, и свјатјей Божијей церви на ползу и корист бити могло.

Таковое убо лице желанију и намјеренију мојему полно соотвјетсвујушчеје во особје нињешњаго протосингела моего Стефана Станковића обрјетох, и с предварителним Превосходителства Вашего дозволением же, благословением со собоју сјемо в Пакрац приведох. Искусив же, что он наукама изображен и добрје приуготовлен, всегдашњују љубов и охоту к прињатију чина монашескаго указоваше, се к тому и честним и примјерним својим житија поведением, и неусипним в отправленији находјашчих себје званија должностех приљезанием, и ревностију отликовалсја, произведох јего в дјакон протодјакон и на прочија степени церковнија порјадочно и чино, даже до сего, јегоже ниње носит сана Протосингелскаго.

Кољ же он в званији и служенији својем свјашченичествјем, течением 10 љет, даже до сего текушчаго, јеже по милостивому Вашего Превосходителства повељенију, тамо в наставленији и обученији клириков пробавил бјаше, не точију јако нотарији конзисторијални, но и учитељ јуншаго клира, ревностним, и полезним

церкве сосудом себе указал, о том, да инаја премолчу, живиј свидјетелие сут и девјатољетни, трудом јего сочинени и рукоју јего с величајшим приљежанием начертани конвисторијални протоколи, и сами јуниј клир Епархији здјешнија образованием своим образ воспитанија карловачкаго прослављајушчи. Ласкајусја же надеждеју, что он в последњем љета сего училищнаго теченији, јелико в приљежанији, и ревности, толико в честности, и смиренном житији не точију неослабил, но паче Превосходителство Ваше о них, јаже мноју о нем речена биша, полно увјерил.

По тому убо, повнегда ниње обстојателствам тако требујушчим, Јего императорскому величеству Нашему всемилостивјейшем Монарху изволиеја мене по милостивому Превосходителства Вашего предложенију, в администратора вдовствујушчија Епархији Арадскија наименовати; убо ово да не би отсутствием мојим из Епархији мојеја Пакрачкија, точное како в самом домје мојем, тако и в дјелех Епархијалних оскудјевало правление, но паче би лице саном и достоинством почтеное, с уважением и отличием в нем предстојало; ово же да би труди и подвиги вишереченаго протосингела мојего по достојанију награждени бити могли; усуждајусја Превосходителство Ваше сим покорњејше просити, јеже би Превосходителство Ваше из преднаведених призрјенији милостиво дозволили, и благословили, что би аз предпомјанутаго протосингела мојего Стефана Станковића в архимандрита Ораховичкаго, и по тому више произвести могл; что не точију предсловутаја обитељ свјатаја болше 15 љет архимандрита својега лишенаја, но и самаја Епархија сија иновјерниками окруженаја, архимандрита в средине својеј от давно уже требовала.*

При којем мојем покорњејшем прошенији мене до нињешњеј милости покорно вручају, и с глубочајшим страхопочитанијем пребивају.“

У „сосједанију“ од 15. Јулија 1818. у ком је био митрополит Стратимировић, владике Стефан Авакумовић темишварски и Гедеон Петровић, бачки, буде Станковић из „призрјенија наипаче, что својства и качества препоручаемаго лица, а такожде и обстојателства и потреба каждија епархији, епископу епархијалному нај-

* Пакрачка епархија, као ни горњокарловачка, будимска, вршачка, нема данас архимандрита!

лучше позната сут, общим согласием“ за архимандрита изабрат.

Епископ је Путник одлагао са произвођењем Станковића за архимандрита, и 26 Јануара 1819. писао је следеће писмо митрополиту Стратимировићу: „Протосингел мој и опредјелени Ораховички Архимандрит Стефан Станковић, иже в прошлом љетје милост имјел во дворје Превосходителства Вашего полниа десјат мјесјац жити, и клириком Епархији Вашеја и бачкија пастирскују богословију с сопраженими с неју наукама предавати — желае и умилно просит во Фрушкују Гору, идјеже и пострижен бје премјеститисја, с Архимандријеју Раковачкују помилован бити, церкви же свјатјей и Превосходителству Вашему, пред прјамим, непосредственным и проницателним взором Вашим и далше служити, и при образованији будущиа рода Нашего просвјетителеј, от дне на день болше и вјашче усовершенствоватисја.

Сие тепљејше желае и коленопреклоно просит у Вашего Високопревосходителства, он, протосингел мој, — о сем благоговјејно и синопельно припадае богомсобраное братство Раковачко — сие желају, мољу, о сем должное и радостное простирају слово и аз, возродивиј јего духом свјатим во великој свјашченства тајње.

Не хошчу аз ниње паки повторити онаја, јаже о добрих качествах јего незазорном же и примјерном житија поведенији, прошлаго љета в предложенији мојем безпристрасно речена биша — живуща бо јего во дворје Вашем, и пред очеси Вашими дјелајушча, познасте и искусисте полно — ниже уповае он на онаја, јакоже ни на десјатољетнија своја мње и церкви славонској содјejанија добрија услуги — но јединствење на безпредјелнују милост и правдољубие Ваше.

Услишите милостиво праведное и призрјенија достојное прошение јего — внушите вопл и сердечное воздыхание Раковчанов — призрите и на моление и предстателство моје. Утјешите премјешчением сям сједину моју, утјешите протосингела мојего десјатољетним подвигом и ревностију невоздјеланое поље Славонское во сад лучши обратити крјенко спомогајушчаго и умножите с ним многое множество благословјащчиа Вас, и прослављајушчиа славное имја и блистателнују особу Вашу.

В полном упованији јако он, и аз благодат

пред Вами обрјетем с должним високопочитањем јесам — —“

Митрополит Сгратимировић, неје испунио молбу Путникову, и као што се види из писма Путникова од 15. јулија 1819., произвео је он свога љубљеног протосингела Стефана Станковића „в архимандрита свјатија Николајевскија обители Ораховачкија 13. Јулија 1819. в здјешнеј (пакрачкој) катедралној цркви, в присуствији намјестника Ораховачкаго Јеромонаха Гедеона, и јешче јединаго от старших тојажде обители братији.“

ПИСМА :

1.

Љубезни Сине!

Ми смо, јакже ти јавих из *Даља* по полудне пошли, и до *Осјека* јако на крилу вјетрењу возили се. Осјечани чинили све, и све што су могли Архиепископу и свому дијецезану во славу творити, твориша, — но да правду исповједам, нису имали кому —. Архиепископ све негодовао и в мјесто благодаренија, људе љубовију разжене иствовао, и земше не преко вароша пут, но прелазја инуду јакже тат, тако гонитц дао, да јездивши хуланери варошки, у скоку терчавши, или бјезушчи, који клобук, који перјаницу, који копље хуланско изгубили, и воистину намучени, знам да су на слави захвалили, и аротосиљали се.

Ми смо паче мјере берзо ишли, и четврти дан овамо благополучно стигли, но како ли је било, на дан по 16 сати сједити, можеш себи представити — но о сих устмено ширше —. Како што у свему пржио и постао непостижим, тако и наредбу за квартир до последњег конца оставио, и тако случилосја, да смо ми рание дошли, нежели писмо, и в мјесто љепог и пристојног квартира, јакже наручен био, у доста незнатном и удаљеном квартиру код „*Златне иатке*“, моралисмо отејести.

8 дана у *Бечу* живим, али осим кола, у којима се возимо и зидина, ништа јешче видео нисам, јер смо само визите великима правили. Днес перви крат у гали с *Чаиловићем* по бастаји пјешке шетамо се. Да је турски цар прошао, не би већу Аттенцију правило. Толико има пољски чивута с гердиј калпаци у калуђерски хаљина, да се начудити не могу, и за то све једнако крест на зеленој пантлики носим,

да се боље презентира, и у очи падне. До сада сви су нас весма добро примали.

Сутра у 1 сат идемо *Фиршту Шварценбергу*, а у петак т. ј. 29. даје нам цар аудиенцију. Чиними се, да ћемо слабо прокопсати, јер колико видим, то је тенденција, да докле се инквизиције арадске не соверше, нећеду се *acta synodalia* — потвердити, или со всејм отбацити — сија за твоју само вједомост.

Овде свега има, само сам жељан сунца. Иначе леп живот. У 4 сата се руча, у пол ноћи легне, да Бог сачува, једва чекам да се вратим.

У недељу грјадущчу даје бал у Аугартену португалски Елчија, који испросио нашу принцезу. Апарати су весма велики, коштоваће на пол други милион. Чиними се, да ћемо и ми позвани бити — да како би иначе и било. Бал без маскараде није славан, ми ћемо с брадом ма две ларве суплирати.

У греческој цркви славно пјение, јеже деца по руској мелодији поју, но дерање, гди кога турко-вла, из петини жила потерано, не може бити ни Богу пријатно, када человјеческим ушима јесте противно. Дјакон из *Цариграда* пришедши служио. Сказаћу ти моја примјечанија, *sunt multa quae adoptari possent*. Овде Цинцари царствују и от Јелина. *Сина* има три куће и спахилук, сада хоће у Банату да купи два села. Но *Vale*, поздравим све — а ти буди здрав.

Viennae 25. Маја 1817.

Путник с. р.

2.

Љубезни Стефано!

— — — — —
Ја овамо дођо. Приготовленија Арађанов и восторг и радост свјашченства, наипачеже противников описати није можно.

Колико и докле ће трајати видићемо. Свјашченство *turmatim* долази, и плачући благосиља час мојега пришествија. Приде и *Кишјеновски* прота, со братом и зетом својим, јако највјашчими противниками Сербов, сего ово бист *sig-citer* поздравленије; „ниње вижу јако услишана бист молитва наша и слези (којима руке моје квашио) дојдоша до престола небеснаго царја. Тој за негоже дјеласмо, трошисмо и јегоже воздјеласмо приде, во утјешение наше. Не хотјех полно вјеровати пришествије твоје,

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

ниће обаче очима зрју, идем — идем да по весјех и градјех урличем, јако приде спасение и утјешение рода нашего“. Ево ти хитролукавства, то већ Србин неби могао тако притварати се.

Сви се радују о пришествији мојем, свима задовољство из очију чита се, само ја један, јер како што сам и Господину писао, мој мир, моја тишина и спокојство у Славонији остало.

У какво сам разорение дошао, не би се могао никада представити, двор и свети *Симеон* онако изгледа, као пре ватре черног *Диме* кућа. *Болић*, ganz *Walach*, страшно преварио се у њима, све им чинио, и favorirao, чиними се и трошио, а најпосле толике протје и попови овамо пришедши, нису га ни погледали нити с Богом рекле, и он аки крадом испод *Мориша* зло кашљући и усмердившија оде.

Вчера препарандски учители возвратившијасја из *Будима*, доидоше к мени. *Јорговић*, тако confundirat, да једва дерктајући говорио. Пред вече доиде и *Никори*, с којим весма долги разговор имјех, и јако челојека mit exorbitanten und excentrischen Ideen једва после два сата разумјех. Он весма се своио, и у повјерености много говорио, от којих ја весма мало вјеруем. Исповједио, да му је моја администрација весма непоњатна и непостижима. О Архиепископу да не чуе, и каже међу премногими, јер два сата говорио, да дјело сие није совершенно, и да ће се једнако радити — срећом немаду новаца.

Видими се поведением свјашченства весма франпрат, хођа да крие, и он ми у повјерености казује, која ја већ давно знам — о дикоима неправеднима тужбама, јесам га капацитирао, али он једнако тврди и на том јаши, да он ни против кога нема ништа, но мора бити, ако има правде у Бога вла у Епархији Арадској Епископ.

Немогу ти све описати, нарочито моја примјечанија.

Како је у нашој славној Славонији!, чиними се нећу ја овде дуго — док би овде *Видак Томо*, *Браниковић*, *Дионисији* добро, али сада сам. Био сам ови дана у Генерал Конгрегацији. Боже мој, какови је ово трактament свјашченства спрам славонског! Двојица и сада леже у вармеђској тамници, један чека сваки дан штрангу. Удавио пуницу. Једино ме тешило, што сам и два фратра ту опазио, који су на гвардиана пуцали.

Добра је *Радна*, пак бесне. Vale. Пиши ми често.

В Арадје 21. Септемврија 1818.

Путник с. р.

3.

Љубезни Стефане!

У оваковом немиру нисам никада живио, ни у самом митрополитском двору, јер нас је много било и послови раздјелени — али овде вај, ши вај! От зоре до мрака бомбардирају које страни, које свјашченици тако, да само онај час је мој докле једем.

Ево прођоше три месеца, и ја не мого ни до 9 часа бити необолчен, но једнако као у Пакрацу о воскресенију, подера све свилене хаљине, а без сваке ползе. Вјеруј да више имам овде посла за један месец, него тамо за две године. От воведенија до днес једнако почим у капели велико варадске букве. Тешко церкви, тешко народу каравлашком поред онакови просветитеља, није могуће себе представити, то неприготовлене и простоту. О св. Николају служио сам први кат у Епископској церкви ку слава маре. Дао сам си труда, служило нас десет, и могу дерзостно рећи, да се ја неопомињем да сам игда тољ великољепно служио.

Мешао сам сербски и влашки, како који дјакон јектенију читао, такви био и мој возглас. Сербли и Власи били у восторгу и с сузама ме допратили у двор. Људи наши како што знаш, у љепој служби сву своју славу полагају, а ови особито, који честите службе и 25 година видели нису. Сада другог разговора нема, само како је владика служио.

За утра ће бити конзисториум, и ево днес по полдне, јер ово при свећи пишем, јавилису се 27 попова, узми к тому партае, — и немирне влахиње — пак суди. Овде ми увек један дјакон или млади свјашченик у сали седи, и приходјашче особито свјашченике, јер и непознаем јешче, а и потешко је до 600 попова таки упамтити, попише и презентира, и тако их рјадом к себи пушчам. Ово су праве аудиенције, а у Славонији ешчатливој боб се сеје и опет добро.

В Арадје 9. Декемврија 1818.

Јос. од Путник с. р.

Наставиће се.

О старешинству свештеника.

Д. Р.

Умољени од једног пријатеља, да коју проговоримо о томе: од куд то, да један протојереј — почасни прота — при богослужењу може бити старији од окружног протопрезвитера; одзивамо се следећим његовој молби.

У карловачкој митрополији све до 1876. није постојала наредба у погледу старешинства свештеничког.

Дотле је владао у њој обичај, да је јеромонах без обзира на рукоположење, старији од свештеника; игуман, протосингел без обзира на произведење, старији од протопрезвитера.

1876. године донео је св. архијерејски синод правило у погледу старешинства међу свештеницима.

По истом су били:

1.) Свештеници старији од ђаконa, ма да су ови ђаконство пре получили;

2.) По времену рукоположења и произведења, међу равнима степенима, они су старији, који су пре хиротонију ђаконску или презвитерску получили, а који су хиротесију раније получили, ма да су и млађи по хиротонији, ипак су старији од оних, који су хиротесију касније добили;

3.) По власти, пароси дјествителни и парохije администратори, старији су од капелана и других презвитера без душепопеченија, ма ови и пре рукоположени били. А протопрезвитери дјествителни, старији су од титуларних, или тако званих протојереја.

Но, кад капелани и презвитери без душепопеченија или протојереји постану дјествителним паросима, односно протопрезвитерима; старешинство им се опредељује по времену рукоположења, односно произведења.

4.) Намесништво и асесорство конзисторијално, као званија, која се хиротесијом не получују, при определењу старешинства, у призрење се не узима, и овоме противни обичај се укида.

Из овог се види, да је у поменутој синодској наредби одређен одношај само између мирског свештенства, а између

њего и монашког свештенства, да није никакво наређење учињено.

Због тога, није чудо, што је и после истог наређења долазило до зађевица између једног и другог свештенства, а особито између окружних протопрезвитера и игумана и протосингела.

Мирско пак свештенство, — ђакони и свештеници — и без синодског наређења, није пуштало јерођаконе и јеромонахе пред-а се, него је и њих сматрало као и мирске свештенике, те се равнало по добу рукоположења.

И ако је мирско свештенство, а особито окружни протопрезвитери дизало свога гласа, против неоправданог старешинства јеромонаха односно игумана и протосингела; ипак све до 1899. не могаше извојевати себи равноправност са монашким свештенством.

1899. 29. Марта донео ја св. архијерејски синод „Дисциплинарна правила за православно српско свештенство у опсегу православно српске митрополије карловачке“, у којима је подједно уређен и одношај између мирског и монашког свештенства, односно о старешинству свештеничко-монашком.

По тим правилима, по §. 27. „Свештеници се разликују на старије и млађе по следећем реду од нижега на више: 1. ђакон (јерођакон, протођакон, архиђакон) 2. презвитер (јереј, јеромонах, сингел) 3. протопрезвитер (протојереј, игуман, протосингел) 4. архимандрит.“

„Међу равнима по степену свештеничком или достојности црквеном, старешинство припада оном, који је пре на дотични степен рукоположен односно на дотични произведен.“

§. 28. Настојатељу манастира припада у његову манастиру безусловно старешинство према сваком свештенику који није достојанством виши од њега.“

„Тако исто припада окружном протопрезвитеру безусловно старешинство према свима паросима у његовом протопрезвитерату макар било међу овима и протојереја старијих од њега по произведењу.“

„Не мање и пароху према оним свештеницима, који код његове цркве служе, припада тако исто старешинство макар

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

WWW.UNILIB.RS

било међу овима и старијих од њега по рукоположењу“.

„Иначе у сваком другом случају старешинство међу свештеницима равна се према главној одредби §. 27. алинеја 2.“

§. 29. Сваком свештеном лицу, које ма у којем званичном послу заступа свога дијецезана, припада за то време старешинство према свима осталим свештеницима.“

§. 30. Одликовања црвеним појасом има се сматрати као признање неких заслуга по цркву и служи дотичном свештенику за украс и препоруку, но оно за само старешинство међу свештеницима не одлучује.“

„То исто важи за сва таква одликовања, којима се не постизава никакав виши степен свештенички или веће достојанство црквено.“

На основу дакле §. 28. окружни је протопрезвитер старији само од оних протојереја, који су у његовом протопопијату т. ј. који као протојереји имају своју парохiju, па ма ови били пре од њега произведени за протојереје, које се произведење у осталом над обима подједнако обавља.

Од осталих пак протојереја, који немају парохije у његовом протопопијату, ако су пре од њега произведени, он није старији, и у том случају важи наређење §. 27. алинеја 2. т. ј. старешинство припада оном, који је пре произведен био на протојерејство.

Што пак има окружних протопрезвитера, који се отимају о старешинство, те га себи присвајају и тамо, где немају право; то се има приписати њиховој сујети, односно несуети оних, који им допуштају неовлаштено старешинство.

По дисциплинарним правилима окружни су протопрезвитери изгубили уживато право старешинства по наредби св. архијерејског синода над протојерејима, који су произведени пре њих на протојерејство, а немају парохiju у њиховом протопопијату; а помоћници и администратори су добили право старешинства над паросима, који су после њих рукоположени.

Што се у §. 28. у алинеји 3. вели: „Не мање и пароху према оним свештеницима, који код његове цркве служе, при-

пада тако исто старешинство макар било међу овима и старијих од њега по рукоположењу“; то наређење не стоји у складу са § 31. I. Д. кр. рескрипта од 10. Авг. 1868.

По истом §. прелазних одређења, вели се: „У местима, где је један или више, али онолико свештеника, колико је редукцијом одређено, ступа уредба о редукцији и дотацији свештенства од 1. Јануара 1869. у живот, и то: где их је више али са неједнаком класом плате, на тај начин, да свештеници укупну суму установљене плате међу собом донде деле, док и једног од сад постојећих свештеника у месту буде, а после тога ступају класе по старешинству рукоположења новопостављених свештеника у живот.“

По овоме дакле §., код једне цркве, где може бити по §. 2. I. А. само један парох, а остали су системизовани помоћници, не може неко востати парохом и ако је млађи по рукоположењу од осталих системизованих помоћника, пошто парох мора имати највећу класу, где су неједнаке класе а до ње се долази по старешинству рукоположења.

Кад код такве цркве умре парох, не ступа на његово место системизовани помоћник, односно један од њих ако их је више, него се на његово место расписује стечај, те ако је новозабрани млађи по рукоположењу од системизованих односно од једног од системизованих помоћника, за пароха долази онај, који је од њих најстарији по рукоположењу.

С тога се у стечајевима за така места у стечају и вели: расписује се стечај на II. односно V класу.

Истина, било је случајева у Бачкој епархији, да је за време покојног епископа Опачића у Футогу млађи по рукоположењу, постао парохом, а старији остао и на даље системизованим помоћником. Ал то је учињено из личних обзира и за ту незаконитост носи одговорност и бачка конзисторија, што је допустила таку очиту незаконитост.

Из овог се дакле јасно види, да 3. алинеја § 28. дисциплинарних правила од 1899. „да и пароху према оним свеште-

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

ницима, који код његове цркве служе, припада тако исто старешинство макар било међу овима и старијих од њега по рукоположењу“, не може стојати.

Г. др. Жарко Миладиновић код тумачења §. 31. I. Д. кр. рескрипта од 10. Авг. 1868. у своме „Тумачу“ просто рече: „И овај §. нема данас никакве важности, јер се преживео“.

Није се он г. Жарко преживео, него он постоји и данас, и има још где су неједнаке класе, па свештеници деле плату међу собом дотле, док и један у месту буде, који се затекао при ступању у живот поменутог кр. рескрипта, као што је случај и у Земуну, где постоје П. Ш. и IV. класа, те пошто је г. Савића затекао рескрипт као пароха, то сва три пароха уживају док је он жив Ш. класу.

А да исти §. важи за места, где је један парох, а уз њега један или више системизованих помоћника, то смо напред доказали.

ЊЕГОВО ВЕЛИЧАНСТВО
АЛЕКСАНДАР ОБРЕНОВИЋ,
КРАЉ СРПСКИ.

Крвави листови историје српских владалаца, умножише се једним листом.

На српски образ паде једна нова љага, љага, од које се сваки српски родољуб мора стидети и проклињати удес, што нас овамо од Косова гони, те не да, да и ми пропевамо и да се и ми чиме лепим и племенитим подичити можемо пред осталим светом.

У зору 29. о. м. у своме двору изгуби живот млади краљ *Александар*, последњи огранак Обреновића, и то од својих официра и војске, официра и војске, који му се заклеше на верност и који требаше за њега главу своју изгубити, а не њега погубити.

Бугарски официри остављају своја угледна места и положаје, те похиташе

својој браћи у помоћ, да их ослободе турског ропства, а српски официри склапају завере, мучки упадоше у двор свога краља, те издајством — учињеним опет од официра — дођоше до краља, погубише и њега и супругу му краљицу Драгу, верна 2 министра, неколико официра и 2 брата краљичина, а да српска брука и срамота буде што већа, обранише и ћерку верног краљевог министра, ћерку, што брањаше свога родитеља.

И тим „јунацима“ не беше доста ни то, него бацише мртву краљицу и краља кроз прозор.

Еј српска брука и срамото!

Није место ни прилика да критикујемо рад краља Александра, ал кад узмемо, да нема власти да није од Бога, и да сваки народ има онаког владара каквог заслужује, све и ако је било мана у владању краља Александра, не може се за њих само он окривити, него и народ, који му је не једном одобравао његов рад и ако исти није био за одобравања, и тим одобравањем потстрекавао га да ради и друго што. Да је њему одмах код првог његовог неупутног рада јасно довикнуто: Не ваља ти господару та работа, — нема сумње да се не би тргао и настојао да не ради ништа неупутно.

Ал јест, нема данас Србаља старог кова, који су Карађорђу и Милошу у подобним приликама довикивали: не ваља ти господару то и то!

Данашњи сој хоће лепо и угодно да живи, те се ретко ко излаже да каже господару истину.

О овој жалосној појави даје нам доказа владавина краља Милана, који је за свако своје дело, па ма како оно било штетно по земљу и народ, налазио присталица, који су му довикивали: осана!

Он је налазио присталица и помагача и кад је терао краљицу Наталију, и кад је склапао уговор с Бонтуом, и кад је газио устав и у опште за све своје поступке. А налазио је с тога, што је он знао своје присталице наградити угледним положајима и звечећим разлозима.

Па као што краљу Милану у своје време није довикнуто: не ваља ти го-

WWW.UNILIB.BE
У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А
Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

сподару то и то; тако исто није ни краљу Александру довикнуто при намерној женидби: не ваља ти господару та намера. И не да му је само довикнуто, него да није било људи који су му ту намеру одобравали, а народ јавно изјављивао своју радост, што узима жену из народа и уживао у гонењу оних, који су краља одвраћали од тога корака; ако је истина, да је убијство краља Александра учињено због исте женидбе, нема сумње, да би краљ Александар био и данас жив и не би пала и та љага на образ нашег народа.

Не ћемо и не може се бранити женидба краља Александра, његово изигравање и титрање са уставом, за што као што рекосмо не носи само он одговорност, него и народ у Србији; ал нам се не може замерити, што не можемо одобрити ни убијство онако његово.

Кад је српски народ у неколико пути био у стању објавити рат силној турској царевини, у којима је показао чудеса свога јунаштва; кад је он био у стању у извесним приликама довикнути и загрмети у својим скупштинама владоцима: оставку или доле, ако је и данашње поколење у Србији уверено било, да краљ Александар не ради добро и да ради на штету српског народа, народна скупштина му је требала довикнути: краљу или ради друкчије или доле.

То би било светло и јуначко дело, какво је учинила св. андрејска скупштина, а не издајом и мучки кидисати на краља Александра и онако зверски с њиме поступати.

Па као што нам историја сведочи, да се свако убијство осветило и на самим потомцима; не треба се бринути, да се и убијство краља Александра не ће осветити и над онима који га учинише, ал на жалост осветиће оно и над самим народом, који ликује данас, а до јуче пузаше.

У колико је одвратно и за осуду само убијство краља Александра, у толико је за осуду и држање београђана, који по убијству окитише своје куће заставама у знак радости, а још више писање измеђ осталих листова и писање „Београд-

ских новина“, чиј је уредник до јуче у небеса дизао и краља и краљицу, и којима има захвалити данашњи свој угледан положај.

За карактеристику данашње журналистике у Србији, навешћемо нешто из писања „Београдских новина“.

„Хиљадама њих причају како су ноћас око поноћи видели на истоку румено небо, а из тога руменила појавила се рука опружена за благослов над престоницом Србије, над Београдом(!). Та рука означила је промену у животу многонапаћенога српскога народа у Србији, означила боље дане народу у краљевини Србији(?!).“

„Узданица српска, дична млађана војска наша, са болом у души пратила је догађаје у земљи, који су све више и више убијали углед њезин; пратила је те догађаје и решила се, да им једном учини крај. Млађани српски официри удружени са својим старијим друговима, — решили су се, да ослободе земљу од вечитих трзавица. Њихово решење беше, да Александра Обреновића свргну с престола и не допусте, да се чашћу и именом српским титрају злоковерне душе (од којих во првих беше Степа Ђурчић, уредник „Београдских новина“), које се беху окупиле око престола бившега краља.“

И овако ниско и недостојно држање дворског миљеника Ђурчића, нека послужи за доказ, како су ниске душе удворачке, који власницима за живота све њихове кораке одобравају, а по смрти и чим им се догоди што, први их се одричу и бацају каменом на њих и њихов рад.

Док им чине добра и испуњавају њихове себичне прохтеве, добри су им, а чим престану, одмах се до неба жале на учињену им неправду.

А како се по њиховој смрти показују спрам својих добротвора, показује и Ђурчићев пример.

Овако Стеван Ђурчић, а познати радикал и данашњи министар „правде“ Љуба Живковић, овако је опет објавио веселим Београђанима смрт краљеву и краљичину: „Браћо! Ноћас по поноћи, краљ Александар хтео је(!) да отера своју

жену Драгу и позвао(!) у помоћ два пука војске, а кад се краљица одупирати стала наредби краљевој, онда је настао метеж, да је и крв пала. У том метежу погинули су и краљ и краљица, које у опште, српски народ није никад ни волео.“

И као што се св. Петар трипут одрекао Христа, тако је исто и министар „правде“, у три маха **овано** представљао смрт краљеву и краљичину.

По **ованком** говору, може се претставити, у какве је сигурне руке допала **правда** у Србији!

За министра унутрашњих дела постављен је човек, чија је девиза: против вере и олтара, против Бога и владара!

И све **ово** кад се узме у обзир, не треба се чудити ни мало за она чуда и поборе, што се у Србији догодише ових последњих 20 година. У народу без морала, и од народа без морала што рекао један српски родољуб по протеривању краљице Наталије у „Српском Гласу“ 1888.; не може се ништа друго ни очекивати.

Младом краљу српском Александру, који је што-но реч рођен у несретни час, и који је у свом млађаном животу имао мало радосних дана, те грозном смрћу и живот завршио, кличемо: вечан ти спомен и Бог да ти душу опрости!

Д. Р.

Патријар Јосиф Рајачић и владика Платон Атанацковић

Приопштио

Д. Р.

На страни 46. говори Г. Епископ Платон „да је вопрос његовога премјештенија чрез получену њим формалну всемиловјејшу царску диплому законито рјешен, па га ние требало ни подизати, а постоеће стародревне уредбе најуре ваља новима замјенити или измјенити и с постатком ових поступак нови будућих дјела завести“ — а друго што сви садањи Епископи (осим Буковинског, Арадског и Ердељског) ишту се у Бачку, дакле ће сви по обичној слабости људској више радити за своју корист, него гледати на правду и туђу срамоту. — Што се тиче всемиловјејше

царске дипломе на којој оснива Г. Епископ Платон свое умствовање и по овоме каже, да је вопрос његов свршен, о тој би се морао Г. Епископ Платон мало боље убавјестити. Разлика је између Дипломе, коју је Његово величество по пређашњем начину на представление Архиепископа средством канцеларије Унгарске чињено издавало, и коју је по закљученију пододговорнога мађарскога Министериума без втеченија Архиепископа учињеноме Његово величество у замршеним околностима свога положенија подписати морало. Она прва има своју подпуну важност, јер је своим путем тако издана, да не може нитко ње ради доћи под одговор; а ова престае имати своју подпуну важност, како не може Министериум одговорити, да је своим путем издана. Диплома ова, коју има Г. Епископ Платон спада у онај ред, у коме стви и манифест онај, којим је Његово величество хрватскога Бана сбацило са достоинства банскога и лишило га свега војничког одличја. И као што је овај престао имати своју важност, како је други изишао, кои Бана поставља за Губернатора Унгарске, тако исто и та Диплома престаје имати своју важност, како је мађарско пододговорно Министерство проглашено за револуционарно; јер тим проглашением ние само оно укинуто, што је послје рађено, него и оно све, што и донде ние по закону рађено, почем така противузаконна дјела за револуционарно проглашеног Министарства спадају по нарави својој међу револуционарна, која су повода дала томе, да се прогласи Министерство за револуционарно. А премјештение Епископа нашег из једне Дијезе у другу, ние могло ни спадаати у круг дјелатности мађарскога Министарства дотле, док се не би било одредило отношение наше цркве према држави; дакле тим је поступком своим мађарски Министериум прекорачио границе свое дјелатности, и тако дјело спада међу она дјела, због кои је Бађани казњен. Ако ли је мислио мађарски Министериум, да је нужно било попунити Бачку Дијезу, то би онда морао био то дјело свршити држећи се оног начина, кои је досада набљудаван; јер као што и

сам Г. Епископ Платон наводи, постоеће стародревне уредбе морају се држати док се новима не замјене или не измјене. Али мађарски Министериум, кад је дао потписати Диплому Г. Епископа Платона на Бачку нити се држао постоеће стародревне уредбе, нити се држао основоположенија слободе, коју је наша Црква по изреченој једнакости свију вјероисповједанија добила; него је учинио дјело у нашој Цркви, за кое не може никада по стародревној уредби, ни по новоизреченим основоположенијама слободе одговорити, дакле као што дјело премјештенија Платонова само себе уништава, тако исто и Диплома која уништено дјело одобрава, толико исто важи, колико и дјело само. А што Г. Епископ Платон вели, да ће сва Г. Епископи више радити за своју корист, него ли што ће гледати на правду и на туђу срамоту, тим доиста безчести и каља карактер свију наши Г. Епископа, и Г. Епископи ако неће да остану пред свјетом, као такви црквени началници, кои на рачун свое користи газе правду и туђу срамоту траже, морају искати себи за ту погреду њима јавно учињену јавнога удовљетворенија. Ево Г. Епископу Платону два противна примјера. Г. Епископ Темишварски казао је 1847. године и ремонстрирао, да ону помоћ, коју дае темишварски Епископ Будимскоме, треба да дае одсада Бачки, доказујући да је то право, а он је имао као представљен Архиепископом за Бачку Епархију највећу надежду да ће прећи у Бачку: ние ли то тражити правду противу свое користи? А за Г. Епископа карлштадскога каже сам Г. Епископ Платон, да позван на изванредни суд у Земун ние хтјео ићи. Ние ли то дакле противу свое користи радио, која би по мњенију Г. Епископа Платона изискивала да иде.

На наведено на страни 47. правило 13. Антиохијскога Собора „Ище никимже позванъ Епископъ въ инѣю областьъ видѣтъ вънъ порядка пондетъ дла рѣкоположеніа нѣкото-рыхъ“, каже Г. Епископ Платон, да ние непозван отишао у Бачку, него самим Пресвјетлѣјшим царем позван и послан био. Али канон разумје под тим „никимъ“ Митрополита и Епископе. (За тим је на

латинском језику наведен цео канон). Ако овај канон у случају Г. Епископа Платона има мјесто а ваљада има, кад се он сам позива на њега, онда је он сам себи изрекао сентенцију сверженија.

Никејског 6. вселенског Собора нема у нашој цркви; наведени 37. канон биће Собора Трулскога. Али тај канон не може се употребити у овом случају; него онда би се могао употребити, кад би нпр. Г. Епископ Платон постављен био за Епископа Будимскога а у Будим не би могао због Мађара отићи; онда би зато он могао рукополагати и чинити Епископске дужности нпр. у Осјеку или у Мохачу, и то би све тако важило, као да је у Будиму. А наведени 38. канон истога Собора не може имати овде никаквога значења; јер тај канон говори о томе, кад се кои нови град подигне, да мора подијати под онога Епископа у кога област спада по грађанском положенију своме.

На страни 50. и 51. говори да се ние заклео не примати заповјести и милости Његовога величества, цара свога; писмо мое не напомиње оно, на шта се ние заклео, него оно на што се заклео; а заклео се да ће чувати и бранити вјеру и каноне свое цркве; и да ће вјеран бити своме закону Императору, дакле да неће пристати уз оне, кое је Император за револуционере огласио. Писмо мое вели, да се требало тога „с благоговјением отрѣћи“ а Г. Епископ Платон чуди се какво је то зактевање: дакле то ние праведно зактевање, да Епископ за љубав томе, да сачува слободу свое Цркве, и да не да по заклетви својој повредити њена основоложенија одрече се свое приватне неизвјестне користи, — кое би он морао био по строгој дужности својој без ичегга зактевања учинити.

На страни 53. чуди се Г. Епископ Платон како се може користољубие прибацити њему, кои је најсиромашнији владика, кои ни кућишта, а камоли двосратне куће нема, као што други кои брат можда има, а опет грамзи за Бачком. То јошт не доказује Г. Епископа Платона некористољубие, што је сиромашан, и што нема ни куће, ни кућишта, користољу-

биви људи ма колико блага имали опет кажу, да немају ништа, а недоказује ни користољубие то, што тко има двоспратну или троспратну кућу. Г. Епископ Платон онда би доказао некористољубие свое, кад би по свршеном рату револуционарном сам признао, да је неправилно било све оно, што је њему мађарски Министериум у нашој Цркви дао и да он то тако сматра као да ние ни било, и кад би молио и Цркву да и она то тако сматра и њему опрости, што је морао силом натеран противу правила свое Цркве од њега примити.

Наставиће се.

ЛИСТАК.

Вести

(Седнице архијерејезалних власти.) 2. Јунија одржаће се седница административног одбора, а 3. Јунија седница конзисторије.

(Седница редовна саборског одбора), одржаће се се 9. Јунија и следећих дана.

(Конзисторија православне српске митрополије Захумско-Херцеговачке), под бројем 426 /I., упутила је пречасном свештенству, славним црквеношколским одборима и певачким друштвима и свему осталоме благочестивоме народу православне српске митрополије захумско-херцеговачке следећи проглас:

Промислом Божијим Свесвјатјејши Вселенски Патријарх Господин Јоаким са Својим Светим Синодом изабрао је, а Његово Величанство наш узвишени Господар Цар и Краљ Франц Јосиф I. именовао је за Митрополита Захумско-Херцеговачког високодостојног Господина Петра Зимонића, протосингела.

По већење у чин архијерејски високодостојног Господина Петра, као и интронисација, свечано ће се извршити у Мостару на духовски уторак (27. о. м.)

Саопштавајући ову радосну и многозначајну вест, овим Конзисторија позива пречасно свештенство, славне црквеношколске одборе и певачка друштва, и остали благочестиви народ на ову свечаност, како би својим присуством и учествовањем увеличали исту.

(Личне вести.) Његово Величанство краљ Србије Александар, благоизволео је одликовати високопречасног г. Јефту Вукадиновића, окружног проту земуноског, ордеом Св. Саве III. степена.

Овом заслужном одликовању обрадоваће се сви они, који познају књижеван рад г. Вукадиновића на црквеном пољу.

Придружујући се и ми тој радости, кличемо му: Живео и носио још дуго заслужено краљевско одликовање!

(Шта још не ће бити!) У епархији свакојаким чудеса и покора — вршачкој —, уз остала чуда и покоре, што се у њој догађаше и догађају, у конзисторијалној седници од 18. Априла о. г. на молбу др. Емила пл. Радића, продужен му је допуст до конца Јунија.

Такав је закључак могла само ак радикална конзисторија донети, која се ни на што друго не обзира, него да чини милоште својим партизанима, у које и Радића рачуна.

Зар наопако вршачка конзисторија још сматра Радића за протосингела и клирика вршачке епархије? Радића, који је што-то реч мантију одавна обесио о клин, учинивши онаква чуда у Месићу и Војловици, и прогласивши се за „слободног калуђера.“

Еј тешко, тешко нама и нашој јадној цркви у карловачкој митрополији, да у њој судску улогу могу играти и онакви, који су у стању били донети онакав закључак о једном Радићу!

И свакав је закључак јасан доказ, да наша црква у карловачкој митрополији није више епископална црква; јер да је, дотични епископ не би могао ни смео учини и тако што.

Овако по данашњем устројству, мора епископ сваки па и овакав закључак да усвоји односно изврши, пошто у конзисторији има гласа само тада, ако су гласови подједнако подељени, а иначе нема гласа, те с тога конзисторија може свашта па и поменути закључак да донесе, а епископ мора да га изврши, ако је рад да је миран и да не игра по новинама односно да не добије какав револверски „бирстен-абдрук“, ил да га каква суклата буџом не нападне, а „стадо“ да ужива у таком призору.

(Комесарство.) Новосадски радикални административни одбор, да не изостане за вршачким, закључно је, да и он попут вршачког изашље свога комесара у Н. при обнови $\frac{1}{3}$ скупштинара.

Бадава, радикалство српско и комесарство, и ако су два са свим супротна појма, тако се слажу, да не могу једно без другог бити.

Е па сретно! Спремајте само земљиште за бити имајућа комесарства по штатуту, којим ће нас такоком вашом радњом напослетку „благонаклона влада“ усрећити.

(Нове српске земљорадничке задруге.) 19.) у Жабљу, 20.) у Слабини, 21.) у Зрмањи, удружења са неограниченом одговорношћу.

ШКОЛСКЕ ОБЈАВЕ.

Одлуком свега Архиепископа Си-
нода Митрополије Карловачке од 4. (17.)
јулија 1902. бр. М. 224./Син. 14. одобрен
је као уџбеник за српске православне ученике
у основним школама, решењем пак високог.
Народног Школског Савета под бр.
Ш. С. 337./149. ех 1902. уведен је у упо-
требу у IV. разреду срп. народних основних
школа, а наредбом вис. кр. хрв. слав. далм.
Земаљске Владе, одсека за богошто-
вље и наставу, од 5. 18. августа 1902.
бр. 12.384 прописан је за српске православне
ученике III. и IV. разреда нижих опћих
пучких школа и одобрен је за исте ученике
српских автономних школа

КАТИХИЗИС

од

Др. ГЕОРГИЈА ЛЕТИЋА.

Цена је књизи 30 филера. Књижари до-
бијају 25%, а опћинска поглаварства и школски
одбори 10% рабата. Порцибине се примају
за готов новац или уз поштанску повуку
(Nachname.) и ваља их слати на адресу Дра
Георгија Летића, Сремски Карловци.

— НОВА ШКОЛСКА КЊИГА —

БИБЛИЈСКА ПОВЕСТ

ЗА

ОСНОВНУ ШКОЛУ

Написао Јован Борота, окр. прота.

Ова школска књига одобрена је од Св. Си-
нода Митрополије Карловачке и од всл. Школ-
ског Савета за уџбеник у српским народним
основним и пучким школама. Издање Српске
Манастирске Штампарије у Ср. Карловци.

Свраћамо пажњу на ову нову школску
књигу преч. госп. катихетама и г.г. учитељи-
ма на вероисповедним и комуналним школама,
да је књига спремна за идућу школску го-
дину 1903./4. Цена је књизи 30 филера, може
се набавити код управе Српске Манастирске
Штампарије и код свију књижарница наших.
Цркв. школским одборима и опћинама дајемо
15% а књижарима књижарски рбат.

Српска Манастирска Штампарија
у Ср. Карловцима.

Опомена.

Пошто ће се скорим на-
вршити прво полгође, а
многи нам претплатници
не послаше дужне претплате; то се штовани
претплатници „Српског Сиона“ овим опомињу
и умољавају да нам пошљу дужну претплату
за лист.

Подједно опомињемо и умољавамо и дужнике
„Српског Сиона“ за пређашње године.

Још се могу добити сви бројеви овогоди-
шњег „Српског Сиона“.

Администрација „Српског Сиона“.

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

Бр. 10. ех 1902. 35. ех 1903.

2—3 13

СТЕЧАЈ.

На упражњено место срп. правосл. вероисп.
забавиље у цркв. општини молекој, епархија
бачка, последња пошта Мол (Mohol), овим се
отвара стечај.

Са овим забавиљским местом скопчана је
плата од 600 круна, 56 круна у име огрева свог
и забовишног, стан према пропису 74. §-а Шк.
Уредбе од 1872. године без баште. Забавиља
прима плату из домаће благајне месне пол.
општине. Рок је стечају 6 недеља, рачунајући
од првог уврштења.

Из седнице месног шк. одбора срп. правосл.
цркв. шк. општине, држане у Мољу 28. априла
(11. маја) 1903. године.

Сава Лудајић
перовођа.

Душан Јосимовић
председнак.

Бр. ЕК. 203. ех 1903.

17 2—2

ЕДИКАТ

Овим се обавјештава Марта Јакшић рођена
Мрвош, из Срп. Моравица, непознатог боравишта,
да јој је муж Никола Јакшић покренуо против
ње бракоразводну парницу код ове епархијске
конзисторије па се позива, да се у року од 90
дана, рачунајући од дана првог уврштења овога
едиката у „Српском Сиону“ пријави овој власти
или лично или вјеродостојно писмено или преко
свога на законит начин опуномоћеног заступника,
јер ће се иначе речена парница и без ње, а на
њезину штету окончати.

Из сједнице Епарх. конзисторије, држане у
Плашком, 8. маја 1903.

Председништво.

СТЕЧАЈ. 22 1—3

На упражњено учитељичко место у црквеној општини Старо-Стапарској, епархији Бачкој, овим се расписује стечај. Са овим местом склопана је плата годишње од 900 словом девет стотина круна и 140 словом сточетрдесет круна у име стана и огрева. Осим тога законом и наредбама прописани петогодишњи додатак од 100 круна који може достићи највећу своту од 500 круна.

Дужности су прописане школ. уредбом од 1872. године.

Рок стечају је шест недеља од подписаног дана.

У Ст. Стапару 18./31. Маја 1903. године. —

Бошко Поштић Сима Буњевчев
перовођа. председник шк. одбора.

К. 515/65. ex 1903. 20 1—3

СТЕЧАЈ.

Расписује се стечај ради сталнога попуњења парохиског места VI. разреда у Бати. Има прописима прев. кр. рескрипта одговарајући удобан парохиски дом и потпуну парохиску сесију, земља је првог разреда.

Молитељи имају своје ваљано инструисане молбе путем својих претпостављених власти до 2./15. јула о. год. потписаној конзисторији поднети.

Из седнице епархијске конзисторије будимске, држане у Сент-Андреји 6./19. маја 1903.

Епархијска конзисторија будимска.

ОГЛАС. 21 1—1

У смилу решења срп. прав. црквене општине Крчединске од дана 4. Маја 1903. и према одобренем трошковнику сл. арх. админ. одбора расписује се дражба на мањак ради градње нове шупе и штале. Цео посао процењен је свега 1300 круна.

Рефлектанти који горњи посао предузети желе, дужни су у име пишманлука 10% цркв. одбору положити.

Услови као и трошковник могу се у свако доба код цркв. општине видети, а сама дражба одржаће се 8./21. Јуна т. г. у 3 сата после подне пред цркв. одбором.

Општина задржава себи право у случају и скушњем лицитанту посао издати, ако у истоме бољу гаранцију добила буде.

У Крчедину 16./29. Маја 1903.

Перовођа: Председник:
Илија Радовац. Стеван Јанковић.

Ад. бр. К. 471/50. ex 1903.

16 2—3

СТЕЧАЈ.

На једно свештеничко место I. евентуално. II. разреда у Ст. Сивцу с тим, да компетенти имају своје прописно инструјисане молбенице надлежним путем овој конзисторији до укључно 21. јуна (4. јула) 1903. поднети.

Из седнице епарх. конзисторије бачке, држане у Новом Саду 6./19. Марта 1903. године.

Митрофан с. р.
епископ.

К 184/171 из 1903.

23 1—3

СТЕЧАЈ.

Расписује се стечај на место протопрезв. помоћника у Темишвару с плаћом од 1200 круна и 300 круна у име пол сесије земље.

Компетенти ваља правилно инструисане молбе да поднесу надлежним путем овој конзисторији до 20. јула (2. авг.) о. г.

У Темишвару 17. (30.) Маја 1903.

Епарх. конзисторија.

К. 147./170. из 1903.

24. 1—3

СТЕЧАЈ.

Расписује се стечај на место систем. парох. помоћника Срп. Св. Петру, с плаћом IV. разреда. Компетенти ваља да поднесу правилно инструисане молбе овој конзисторији, прописаним путем, до 20. јула (2. авг.) о. г.

У Темишвару 17./30. Маја 1903.

Епарх. конзисторија.

Бр. Е. К. 303. ex 1903

25 1—2

СТЕЧАЈ.

Расписује се овим стечај на парохiju I. плаћ. разреда у Двору у коштајничком протопрезвитерату.

Рок компетовању оставља се до 19. јунија (2. јулија) 1903. incl.

Из сједнице Епарх. конзисторије држане у Плашком, 8./21. Маја 1903.

Председничтво.

Бр. Е. К. 321. ex 1903.

26 1—2

СТЕЧАЈ.

Расписује се овим стечај на парохiju II. плаћ. разреда у Висућу у кореничком протопрезвитерату.

Рок компетовању оставља се до 19. јунија (2. јулија) 1903.

Из сједнице Епарх. конзисторије држане у Плашком, 8./21. Маја 1903.

Председничтво.

WWW.UNILIB.RS
УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

Ad бр. К. 197/217 ex 1903.

2—2 18

Ad бр. К. 219/216 ex 1903.

2—2 19

Е Д И К Т

Услед бракоразводне молбе Ђирковића Сре-те из Шимановаца против нестале му супруге Данице рођ. Смуђа — позива се речена супру-га да у року од шест месеци рачунајући од првог увршења едикта овог у новинама, има се овој конзисторији или сама лично пријавити или место садањег свог пребивања означити, пошто ће се у противном случају против ње поведена бракоразводна парница и без ње до-вршити.

Из седнице архид. конзисторије држане у Карловцима дне 16. (29.) априла 1903. год.

Архид. конзисторија.

Е Д И К Т

Услед бракоразводне молбе Мите Караџића из Черевја против супруге му Марије рођ. Сешић сада непознатог боравишта, позива се речена супруга Марија, да се има у року од шест месеци, рачунајући од првог увршења едикта овог у новинама овој конзисторији или сама лично пријавити или место пребивања сво-га означити, пошто ће се у противном случају против ње поведена бракоразводна парница и без ње наставити и довршити.

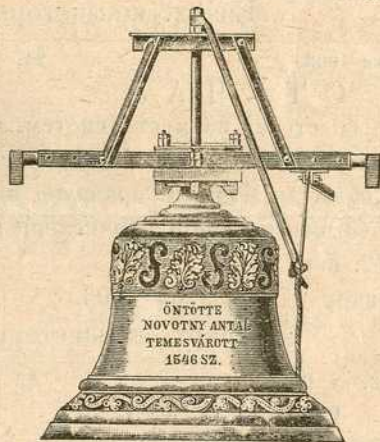
Из седнице архид. конзисторије, држане у Карловцима дне 16. (29.) априла 1903. год.

Архид. конзисторија.

ДРУГИ ОГЛАСИ

ЗВОНОЛИВНИЦА И ФАБРИКА ГВОЗДЕНИХ КОЗА ЗА ЗВОНА АНТОНА НОВОТНИЈА

У ТЕМИШВАРУ, ФАБРИЦИ

препоручује се — са гаранцијом на више година — за израду нових звона и за преливање пукнутих звона у свакој величини, као и за целокупно хармонично уде-шено звоњење, провиђено са круном од кованог гвожђа, тако удешеном, да се звона по вољи и лако могу кр-тати, ако би се на једном месту излупало, чиме се звона сачувају да не пукну.

Особито препоручујем од мене изнађена и много пута одликована

аанерптиаст ан отвореним одушкама провиђена звона,

која су у горњем делу — као виолина — са отвором у виду фигуре ζ провиђенаи зато имају дуготрајнији, снажнији и дубљи звук, него звона по старој системи прав-љена, тако да се овако једно патентирано звоно од 327 килограма изједначује са звуком других по старој системи ливених звона од 408 килограма.

Даље препоручујем козе за звона од кованог гвожђа, у тороњу слободно стојеће; звона или шоље за сатове од метала; прављење старих звона са крунама од кованог гвожђа. — Звона у тежини од 300 килогр. на ниже има увек готових на стоваришту.

9—25 ex 1903. Илустровани ценовници и прорачуни трошка бесплатно и франко.

На миленаарској земаљској изложби у Будимпешти 1896. награђена са великом миленаарском медаљом.

„Српски Сион“ излази сваких 15 дана на 2 цела табака. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 8 круна, на по године 4 круне, а на четврт године 2 круне. За стране земље: на годину 10 круна. Поједини бројеви 20 филира.

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације у року од 15 дана шаљу се Администрацији а остали рукописи уредништву „Српског Сиона“ у Карловце. За огласе, објаве и стечајеви плаћа се 10 филира од једног реда ситних слова. — Неплаћена писма се не примају. — Рукописи се не враћају.

Издање и штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима. 395. 1903.